VITT. EMANUELE

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
16 — G
17

Digitized by Google

XVIII B 120

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SERAPHICI DOCTORIS S. BONAVENTVRÆ TRACTATVS

DE SEX ALIS Seraphim.

ROMÆ,

Apud Hæredem Bartholomæi Zannetti.

M. DC. XXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

BIB. CARMEL. DISC. S. MARIÆ DE VICTOR. ROMÆ

Digitized by Google

Imprimatur, Si videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Pal. Apoſt.

P. Epiſc. de Curte Viceſg.

Imprimatur. Fr. Vincentius Bartolus Magiſter, & Socius Reuerendiſſ. P. Magiſtri Sacri Palatij.

Digitized by Google

Prologus. *pag.* 5
Quod incipientes propter multa Magiſtro indigent. Cap. I. 6
Qui ſunt, qui Magiſtro indigent. Cap. II. 12
Quod prima Ala Prælatorum eſſe debet zelus iuſtitiæ. Cap. III. 15
Quod ſecunda Ala Prælatorum eſt Pietas, ſeu fraterna compaſſio. Cap. IV. 33
Quod tertia Ala Prælatorum eſt Patientia. Cap. V. 42
Quod quarta Ala Prælatorum eſt exēplaris vita. Cap. VI. 56
Quod quinta Ala Prælatorum eſt circumſpecta diſcretio. Cap. VII. 66
Quod ſexta Ala Prælatorum eſt Deuotio in Deum. Cap. VIII. 95

Digitized by Google

SERAPHICI DOCTORIS S. BONAVENTVRÆ TRACTATVS

DE SEX ALIS Seraphim.

PROLOGVS.

DA occaſionem Sapienti,& addetur ei Sapientia, ait Sapiens. *Prou. 9.* Cum igitur ex leui ſæpe occaſione ſapiens materiam ſumat altioris Sapientiæ, qui etiam plerunque per alterius ſtultitiam fit eruditior, præſens ſcriptum po-

teſt nouis, & nondum in officio regiminis ad plenum exercitatis, ad perfectam diſcretionem boni, & mali aliqualem dare occaſionem vlterius cogitandi, & ex defectibus, quos hic conſiderat, diligentius requirendi altiora, ſiue vtiliora, & etiam plura quàm hic ponantur neceſſaria Religioſo ad regimen ſubditorum: quia legimus aliquando Sapientes, etiam ex naturali quadam brutorum animalium ſolertia ſumpſiſſe conſiderationis induſtriam, ad aliquas artificiales peritias excogitandas.

QVOD INCIPIENTES propter multa magiſtro indigent. Cap. I.

1 HÆc tibi ſcribo, vt ſcias, quomodo oportea te in domo Domini conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui, 1. Tim. 3. Apo-

Digitized by Google

3. Apoſtolus Paulus diſcipulo ſuo Timotheo, quem præfecerat Eccleſiæ Epheſi Epiſcopum, ſcribit duabus epiſtolis docens, quomodo conuerſari debeat in officio regiminis commiſſi; vt, qui iam ab eo didicerat ſanctè viuere per ſe, ſciret etiam qualiter deberet & alijs vtiliter, & meritoriè præeſſe. Magna enim differentia eſt inter ſcire humiliter ſubeſſe, & pacificè coeſſe, & vtiliter præeſſe. Bern. Multos cernis ſub magiſterio quietè viuere; quos ſi iugo abſoluas, videbis non poſſe quieſcere, nec à qualibet re innoxios ſe ſeruare. Rurſum quoſdam inuenies, cum omnibus (quantum in ſe eſt) pacificè viuere, minimè quidem egentes magiſtro, nec tamen idoneos magiſterio. Quadam ſiquidem bona mediocritate contenti ſunt, ſicut eis menſuram gratiæ partitus eſt Deus. Socialiter enim inter fratres ſciunt, & pacificè viuere; ſupra fratres vero poſiti, non ſolùm

1. Tim. 3.

Non omnes idonei magiſterio.

Ser. 23. ſuper Cant.

lùm inutiliter præſunt, ſed & inſipienter, & nequiter. Vtriſque ergo prioribus meliores exiſtunt, qui ſuperiores eſſe ſciunt. Vnde non paſſim quemlibet de populo docetur Moſes cæteris præficere, ſed eligere ex omni populo viros gnaros, & idoneos, qui iudicent populum omni tempore.

Exo. 18.

Doctūrus neceſſe eſt didicerit.

2. Qui enim ſuſcipit officium, vt alios bonos faciat, oportet, vt hanc bonitatis diſciplinam prius in ſe ſtudioſè exercendo didicerit, & ex frequenti vſu in habitum verterit. Vnde Dominus prius legitur feciſſe, quæ poſt erat verbo doćturus: iuxta illud Act. 1. cœpit Ieſus facere, & docere. Incipientes indigent magiſtro, vt doceantur, quæ ignorant, ſcilicet, ſaluti ſuæ, & profectui neceſſaria, & vtilia; quid vitare debeant, quid ſapere, quid facere, quid ſperare, quid timere, & inter minus vel magis bona, vel mala diſcernere, dicente Paulo: Indigetis, vt vos do-

Magiſter neceſſarius primo vt doceat.

Heb. 5.

Digitized by Google

doceamini, quæ ſint elementa exordij ſermonum Dei.

3 Item, vt exerceantur in operibus virtutum; quia non ſufficit ſcire bonum, niſi etiam opere exerceatur; ſicut qui audit medicinæ ſcientiam, & poſtea practicando exercet eam: quia exercitium operis plenius imprimit menti cuiuſlibet diſciplinæ peritiam, quàm ſolus auditus. Et quia imperfecti ſegniter ſe in virtutum ſtudijs exercere ſolent, expedit, vt ab alio ad hoc aliquando compellantur. Ideo magiſtri ſolent diſcipulos ſuos, quos perfectos cupiunt fieri, in diuerſis virtutum exercitijs occupare, modo in operibus humilitatis, modò fraternæ charitatis, modò ſobrietatis, modò deuotionis, modò patientiæ, caſtitatis, taciturnitatis, obedientiæ, & aliarum virtutum: vt & ipſæ virtutes ſic exerceantur & vſitentur, & vitia his contraria expugnentur: quia quantò magis

2. Vt exerceat.

vir-

virtus proficit, tanto plus vitium oppoſitum debilitatur, teſte Apo-
Epheſ. 6. ſtolo, qui ait: Educate illos in diſciplina, &c.

3. vt cuſtodiat. 4. Item, vt cuſtodiantur, ne aut in peccatum labantur, aut minus diſcretè in virtutum operibus exerceantur. Teneræ enim mentes, & à peccati affectu nondum plenè deterſæ ſæpè magis timore humano, quam diuino à voragine peccati detinentur. Ideò talibus expedit ſuperiorum magiſterio ſubijci, per quos à periculis retrahantur: ſicut paruuli à matre comminante ab aquæ merſione, & luporum morſibus defenduntur. Nam ait Sapiens Prou. 2. Seruabit te, vt eruaris de via mala, & ab hominibus, qui peruerſa loquuntur.

4. vt corrigat. 5 Item, vt corrigantur, quia peccatum trahit ſemper ad deterius; ſicut vna febris præbet ſæpè incentiuum alteri grauiori; & vulnus aliquando generat fiſtulam, niſi

niſi medicorum præcaueatur ſolertia. Ita, qui labitur in culpam, difficulter per ſe corrigitur, niſi fortioris auxilio fulciatur. Propter hoc enim vult Deus minoribus maiores præeſſe; vt, ſi ceciderint in peccatum, vel in aliquo negligentes fuerint, & incauti, per eorum admonitiones, correptiones, coertiones, & caſtigationes emendentur. Quia ſi arbitrio ſuo relinquerentur, fortè nec reatum ſuum agnoſcerent, vel torpentes diutius in cœno volutarentur, vel profundius mergerentur, iuxta illud Iudæ: Hos quidem arguite iudicatos, &c. *In Can. Iudæ.* Neceſſe ergo eſt, eos magiſtro humiliter eſſe ſubditos, quia niſi quis medico obedienter obtemperet, non poterit ab infirmitate ſanari. Infirmitates in homine, ſunt paſſiones vitiorum: dicente Luc. Dedit illis virtutem & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & vt languores curarent. *Luc. 9.*

QVI

QVI SVNT QVI Magiſtro non indigent. Cap. II.

Magiſtro nõ indigẽt 1. Scientes per ſe.

1 QVI autem pro ſe magiſtro non indigent; debent ita eſſe ſcientia illuminati, quod nihil errent in his, quæ ſcire neceſſariò eos oportet; & qui decipi non poſſint ab homine, vel à Dæmone, vel à proprio ſenſu ſub ſpecie boni, donum diſcretionis ſpirituum diuinitus adepti: iuxta illud: Vbique, & in omnibus inſtitutus ſum. Debent etiam feruore deuotionis ita eſſe repleti, quod ſine alterius impulſu nouerint ſeipſos ad omne virtutis exercitium fideliter extendere, prout ſemper fuerit optimum: teſte Paulo, qui ait: Quæ retrò ſunt oblitus, ad ea, quæ priora ſunt, extendens meipſum, &c. Debent quoque amore

Phil. 4.

2. Et ſimul feruentes.

Phil. 3.

boni

boni ſic eſſe affecti, vt quaſi natu- 3. Et quaſi naturaliter fugientes mala.
raliter omne malum horreant, &
omne ſcandalum ſtudioſè decli-
nent, & ſine offenſa quietè cum
omnibus conuerſentur. Sine offen-
ſione (inquit Apoſtolus) eſtote *1. Cor. 10.*
Iudæis, & gentibus. Debent etiam
ita eſſe humiles in omnibus, vt nec 4 Humiles.
de bonis habitis extollantur, nec
malis omninò carere præſumant:
vt omnes exceſſus cogitationis, lo- 5. Accurati
cutionis, & omiſſionis in ſe ſubti-
liter dijudicent, & diſtrictè caſti-
gando emendent. Et in his omni-
bus ſint ita ſtabiles, quod nec leui- 6. Stabiles.
tate, nec diſtractione aliqua, nec
difficultate, vel metu à ſtatu ſuo
valeant immutari. Vnde Apoſto- *Rom. 8.*
lus ait, Quis nos ſeparabit à cha-
ritate Chriſti? &c.

2. Quia verò tales difficile eſt reperiri, ideò paucis conuenit viuere abſque obedientiæ iugo. Ideo & qui alijs præſunt, vt meliùs, & cautius agant, neceſſe habent alijs ſubeſſe, à quibus regan-

Paucis conuenit viuere ſine obedientia.

tur, vſque ad ſummum omnium Pontificem, qui vice Chriſti caput eſt totius Eccleſiæ militantis.

Virtutes omnes Superiori neceſſariæ.

3. Qui ergo alijs præeſſe debent, vtiliter oportet eos varijs eſſe præditos virtutibus, & alias habere ad ſe, quibus irreprehenſibiliter viuant: alias ad ſuos ſuperiores, quibus humiliter eis in quibus debent, obediant: & alias ad ſubditos, quibus eos meritoriè regant, & ad meliora promoueant. Licet autem omnes virtutes eminenter habere debeat, qui ex officio habet omnes virtutes docere; tamen: quia numerus ſenarij eſt primus perfectus numerus: ſui generis perfectione, conſtans ex ſuis partibus aliquotis, ideò bonus animarum rector, maximè religioſus, inter cæteras, debet (ſex) ſingularibus virtutibus præfulgere, ſicut Iſaias ſcribit 6. cap. dicens: Seraphim, quæ ſunt præeminentiora cœleſtium ſpirituum agmina, ſex alis ornata. Et fortaſſe ideò in

Præcipuè ſex.

tali

tali ſimilitudine ſanctiſſimo Patri noſtro Franciſco in illa glorioſa viſione Dominus apparuit, quando eum paſſionis ſuæ ſtigmatibus inſigniuit; vt oſtenderet ſic alatos ſpiritualiter eſſe debere, qui eius familiæ vtiliter præeſſe deberent. Sic & quatuor animalia ſingula, vt dicitur in Apocal. habebant alas ſenas. *Apoc. 4.*

QVOD PRIMA ALA prælatorum eſſe debet zelus Iuſtitiæ. Cap. III.

1 PRIMA ala Rectoris animarum eſt zelus Iuſtitiæ, qua non poteſt aliquid iniuſtum, ſine cordis murmure, in ſe, & in alijs ſuſtinere. Tantum enim quiſque bonus æſtimandus eſt, quantò plus, & purius odit malum. Quantum enim res diligitur, tantum

Zelus iuſtitiæ quis?

Digitized by Google

tum de eius deſtructione doletur. Vnde Notandum, quod ſunt quatuor hominum genera in Religione, vel in Eccleſia, quos bonos dicere ſolemus. Primi ſunt, qui malum non faciunt, nec tamen in bonis operibus ſe ſtudioſè exercent, vt qui quietè, & pacificè cum alijs viuunt, nullum offendentes, nec prauo opere ſcandalizantes, vt habetur in 1 Reg cap. 25. Homines iſti ſatis boni fuerunt nobis, & non moleſti, &c. Nam & in vſu habemus, tales dicere bonos eſſe, qui mites ſunt moribus, & ſocialiter ſe cum omnibus habentes, licet aliàs quoad virtutum exercitia, aliquatenus deſides videantur. Pueri etiam baptizati, eodem modo boni iudicantur. Secundi ſunt meliores, qui mala nulla faciunt inſuper in bonis operibus ſe frequenter exercent, in ſobrietate, caſtitate, humilitate, dilectione proximi, & orationis inſtantia, & ſimilibus, quæ intelligunt eſſe bona.

Quatuor genera hominum bonorum. Primi non faciunt malum.

2. etiam faciunt bona.

na. Sed hoc habent proprium, quod ſicut nihil negligunt ex his, quæ poſſunt, & ſciunt; ita etiam videtur eis ſufficere bonum, quod faciunt, nec ad ampliora, & perfectiora ſanctitatis deſideria incaleſcunt. Sufficit eis tantum vigilare, tantum orare, tantum pro Deo dare, vel ieiunare, vel laborare, & huiuſmodi: & his contenti quieſcunt, altiora alijs relinquentes: vnde Eccleſ. dicit: Deprehendi nihil eſſe melius, quàm lætari hominem in opere ſuo, & hanc eſſe partem illius. Tertij ſunt adhuc his meliores, qui malum deteſtantur, & fugiunt, & bona quæ poſſunt ſtudioſè exercent: &, cùm omnia fecerint, quæ valent, parùm ſe feciſſe reputant reſpectu eorum, quæ deſiderant, ſcientes, quod corporalis exercitatio ad modicum vtilis ab Apoſtolo perhibetur. Et ideò virtutes mentales, & internæ deuotionis ſaporem, & Dei familiarem notitiam, & amoris eius ex-

Cap.3.

3. etiam de profectu ſuo laborant.

1. *Tim.4.*

perientiam ſuſpirando deſiderant, nihil ſe eſſe, vel habere iudicantes, nec aliquam conſolationem de temporalibus, vel ſpiritualibus recipientes, quamdiu pro voto prædictis virtutum exercitijs, & deuotionis dulcedine non fruuntur: nec tamen contra aliorum vitia, & peccatorum pericula zelo feruoris inflammantur, cupientes omnes eſſe bonos, & beatos; ſed vbi hoc non inueniunt, nullo doloris vulnere ſauciantur, ſibimet intenti, & Deo. Tales ad aliorum regimen vocati, minus in hac parte ſunt idonei, quia propriæ quieti curam illorum poſtponunt. iuxta illud Iudic. 9. cap Nunquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſſimos; & ire, vt inter cætera ligna promouear? Quarti ſunt optimi, qui cum prioribus bonis innocentiæ, & virtutum, zelo iuſtitiæ, & animarum calent: qui non recipiunt conſolationem de propriæ ſalutis profe-

4. etiam zelo accenduntur pro alijs.

fectibus, niſi alios ſecum trahant ad Deum: exemplo Domini, qui cùm in ſe plenum ſemper habeat gaudium, non contentus gloriam ſolus habere, exiuit aſſumpta forma ſerui, multos filios in gloriam ſecum adducere opere, & doctrina.

2 Zelus enim Iuſtitiæ, quaſi coccus bis tinctus duplici charitatis colore rutilat, amoris nempe Dei, & proximi. Amor Dei non tantum deſiderat eius dulcedine frui, & ei adhærere; ſed etiam diligit eius beneplacitum impleri, eius cultum ampliari, & honorem ſublimari. Vult enim eum ab omnibus agnoſci, ab omnibus amari, ab omnibus ei ſeruiri, & ſuper omnia honorari. Amor proximi deſiderat non tantum eius corporalem ſoſpitatem, & temporalem proſperitatem, ſed magis eius æternam ſalutem. Vbi ergo charitas iſta perfectior, ibi feruentius deſiderium iſta promouendi, & in-

In zelo amor Dei,

Et proximi.

inſtantius ſtudium: & purius gaudium, vbi hæc inuenit. Charitas
1.*Cor.*13. enim, teſte Paulo, non quærit, quæ ſua ſunt; ſed, quæ Dei ſunt. Quantum verò diligis Deum; & quæ Dei ſunt, puriùs deſideras; tantum doles de offenſa Dei, vbi vides eum non agnoſci, & ideò inhonorari: vbi vides eum non amari, & ei non obediri, & eius cultum deſtrui, & aduerſarios multiplicari, & lætificari. Et quantum diligis ſalutem proximi, tantum affligeris de perditione eius, & nocumento profectus eius. Et licet hæc charitas requiratur in omnibus amicis Dei, maximè tamen in Vicarijs Dei, qui ſecundum cor Dei moueri debent amore iuſtitiæ, & odio iniquitatis, iuxta illud Pſalmiſtæ: Dilexiſti iuſtitiam, &c. Iuſtitia poteſt hic dici, obſeruantia omnium, quæ ſaluti, vel profectui animarum neceſſaria ſunt.

Vterque neceſſarius Superiori.

Pſal. 44.

Præcepta quædam diuini iuris.

3 Horum quædam procedunt à lege æterna, vt puræ virtutes, hu-

mi-

militas, caſtitas, charitas, miſericordia,& ſimiles, ſine quibus nullus quocunque tempore poterit ſaluari: ad quæ etiam præcepta Dei in veteri, ac noua lege maximè ordinantur. Sicut Dominus dicit ad dilectionem Dei, & proximi totam legem, & Prophetas ſpectare, iuxta illud Matth. 22. In his duobus mandatis, &c. Quædam procedunt ab humana vice Dei inſtitutione, vt, quæ per Eccleſiam pro communi vtilitate canonicè ſunt præcepta, ſicut ritus Sacramentorum, & aliorum ad iuris poſitiui præcepta pertinentium. (Extra: Can. ſtatuta ab omnibus obſeruentur) ita vt quilibet obſeruet illa, quæ conueniunt ſuo ſtatui, & communiter omnibus imperata, laicis, vel Clericis. Quædam ex voto proprio proueniunt, vt ea, ad quæ nemo cogitur. Sed qui ea ſpontè vouerit, iam velut ex præcepto Dei compellitur obſeruare, vt conti-

Quædam poſitiui.

Tit. Conſtit.

Quædã ex voto proprio.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nentia religioſorum, & obedientia, & abdicatio proprij in monaſterio; & alia, quæ per regulam, vel cuiuſque ordinis diffinitiones, eius profeſſoribus imponuntur. Vnde dicitur in Deut. 23. Cùm votum voueris Domino, non tardabis reddere, quia requiret illud Deus: &, ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum: ſi nolueris polliceri, abſque peccato eris. Quod autem ſemel egreſſum eſt de labijs tuis, obſeruabis, & facies ſicut promiſiſti Domino Deo tuo, & propria voluntate, & ore tuo loquutus es. Quædam procedunt ex quadam habilitatione, profectus ſpiritualis, quamuis aliàs non forent neceſſaria ſaluti, vt omnis diſciplina Diuini officij, & ſingulorum officiorum in Religione, & officiorum, & temporum, in ſilentio, victu, & habitu, labore, vigilijs, & cæteris ſpiritualibus diſciplinis: in quibus ſingularum Religionum obſeruantiæ variantur, ſicut

Quædam habilitantia.

Digitized by Google

cut cuique viſum fuerit expedire.

4 Quamuis autem in his non tanta vis ſalutis exiſtat, quaſi ſine eis non ſit ſalus, tamen tranſgreſſio eorum deformat religionis decorem; & profectum ſpiritualem, & aliorum ædificationem ſolet impedire. Sicut enim amor Iuſtitiæ ſtudioſè iſta in ſe, & in alijs promouet, & congaudet, vbi videt iſta ſollicitè obſeruari; ita è contrario dolet, & vritur, & accenditur pro tranſgreſſione illorum cum Pſal. qui ait: Nonne qui oderunt te, &c. Quodam verò intimo ſapore diſcernit, vt magis doleat de grauioribus tranſgreſſionibus, & de leuioribus minus. Sapiens enim quaſque res ponderat prout ſunt; tam bonas, quàm malas. Inſipiens autem quandoque magna pro paruis reputat, & leuia quaſi maxima ponderat: trabem feſtucam iudicat, liquando culicem, deglutiendo Camelum. Decimatis mentam, & rutam, & re-

Quorum tranſgreſſio deformis Religionis decori, noxia profectui & ædificationi.

Pſal. 138.
Zeli dolor ordinatus.

Luc. 11. linquitis quæ grauiora ſunt, ait Sal uator. Tales zelo proprio feruntur, & non ſpiritu Dei in hac parte aguntur. Sicut quidam pro vna inclinatione in choro neglecta, plus accenduntur puniendo, quàm pro longa detractione de alio religioſo excitata. Grauius indignantur pro verſiculo, & rubricula neglecta, quàm pro magna perturbatione cum ſcandalo procurata.

Primo in his, quæ cõtra præcepta ſunt.

5 Principaliter igitur cauenda, & dolenda eſt tranſgreſſio Præceptorum Dei, deinde inuiolabilium præceptorum ſanctæ Eccleſiæ, deinde illorum, quæ ſub voto voluntario ſibimet quiſque fecit neceſſaria, vt regulares obſeruantiæ, maximè quæ ſub præcepto ſunt ſtatutæ. Deinde omnia ſcandala ſpeciem mali quamcunque habentia, nempè auaritiæ, ſuperbiæ, inuidiæ, gaſtrimargiæ, iracundiæ, ſuſpectæ familiaritatis, inobedientiæ, & ſimilium vitiorum: quæ odorem famæ religioſorum, quo

2. In his, quæ ſcandalizant.

ali j

alij fideles debent ab eis ædificari, & ab eis diſcere, quid cauere debeant,& facere, fœtere faciunt, vt magis per eos inficiantur ſcandalo, quam reficiantur virtutis exemplo, dicente Apoſt. Nomen Dei per vos blaſphematur inter gentes. Facilius autem grauius peccatum occultum curatur, quam tale ſcandalum: quia illud per ſecretam poteſt ſanari pœnitentiam, ſcandalum autem vix auellitur à cordibus omnium, ad quos fortè peruenit. Deinde cauenda eſt perturbatio ſtudij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida eſt omnis religio, quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur, ſicut paries lapidum ſine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere,

ad Rom. 2

3. Ne deuotionis ſtudium perturbetur.

&

4. Ne exterior diſciplina.

& propinquare ruinæ. Lampades fatuarum Virginum ſine oleo extinguuntur, vt ait Matth. cap. 25. Deinde cauenda eſt negligentia exterioris diſciplinæ, quæ pro decore religionis, & habilitationis profectus ſpiritualis ſtatuta eſt: cuius deſertio ſignum eſt neglectæ conſcientiæ, & interioris leuitatis. Talis autem diſciplinæ obſeruantia non ita mandatur, quaſi aliter non liceat viuere, ſed quia ſic magis conuenit propter honeſtatis conformitatem, & vniformem fratrum conuerſationem: ne pro libito quiſque viuat, & faciat vndè fortè alij turbentur. In talibus autem obſeruantijs, quæ in ſe indifferentes ſunt, ſed propter aliud ſtatutæ, vt dictum eſt, maior eſt habenda diligentia, vt benè ſeruentur, quàm ſcrupuloſè timendum, ſi ex aliqua ſurreptione quandoque tranſgrediantur: niſi fortè conſuetudo generaret deformitatem, & diſſimulatio negligen-

gentiam nutriret, tunc propter aliud malum conſequens præcauendum, Zelus diſciplinæ dormire non debet.

6. Verus igitur Iuſtitiæ zelator primò cauet, ne malum aliquo modo faciat, vel doceat. Secundo, ne licentiet, vel concedat quacunque importunitate, ſeu circumuentione mollitus. Tertio, ne faueat, vel diligat fieri, etiam ſi eo irrequiſito fiat, vel abſente. Quarto, ne diſſimulet, & taceat quaſi neſciens, cum ad eum pertineat arguere, & oſtendere quantum malum ſit, & deterrere, ne vlterius audeat ſimilia attentare. Quinto ne inultum eſſe patiatur, quia aliquod bonum parit peccati caſtigatio, ſcilicet quòd ipſe, qui fecit, prohibetur vltra peccare: dicente Domino. Iam noli peccare, ne deteriùs tibi aliquid contingat. Item, quia purgatur à peccato, ne à Deo poſtea durius puniatur: ait enim Scriptura: Tu virga percuties illum,

Zelator verus quæ curet.

Punitionis bona.

Ioan. 5.
Prou. 23.
Prou. 19.

Digitized by Google

lum, & animam illius de inferno liberabis. Item, quia per hoc alij erudiuntur, vt caueant ſimilia perpetrare, iuxta illud: Peſtilente flagellato ſapientior erit paruulus, id eſt, tenellus, & nouus cautior eſſe diſcet. Item ipſe Prælatus, Vicarius ſuperni iudicis liberat animam ſuam à peccato negligentiæ, officium ſuum ſic implendo. Quod quia Heli ſacerdos non fecit, mortis ſententiam cum filijs peccantibus excepit: vt habetur 1. Reg. 4.

Lapſæ religionis ſignum impunitas.

7 In hoc enim differunt laudabiles religiones, & iam dilapſæ, non quod nullus peccans in laudabilibus reperiatur; ſed quod nullus impunè peccare ſinatur; & peccandi aditus ſtudioſè præcludantur; & incorrigibiles, & alios inficientes eliminentur; & boni foueantur, & diligantur, vt perſeuerent, & in melius ſemper proficiant. Nam cùm in conuentu Angelorum ante confirmationem, & in

Vbique in terra mali bonis admiſti.

in ordine Apoſtolorum ſub magiſterio Chriſti reperta ſit prauitas; quis ordo bonorum in terra audeat ſibi arrogare hanc prærogatiuam, quod peccatum in eo non ſit? quia & ſi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, ſed non omnes. Vos mundi eſtis, ſed non omnes: ait Dominus. Bonis enim, quamdiu ſunt hic in ſtatu merendi, expedit aliquos malos ſecum habere, 1. qui eis ſint maioris occaſio meriti, 2. quibus compatiantur in malis ſuis, 3. contra quos Zelus eorum inardeſcat, 4. quos corrigere laborent, 5. quibus ſimiles fieri pertimeſcant, 6. qui eis ſint tentationis materia, 7. à quibus etiam perſecutiones ſuſtineant, 8. & ex quorum conſideratione confuſi humilientur, quia tales non ſunt, 9. admoneantur gratiarum actionis ei, qui cuſtodit eos, ne tales efficiantur. Si autem deeſſent bonis prædictarum virtutum occaſiones, meri-

Ioan. 13.
Bonorum inde fructus nouem.

ta

Digitized by Google

ta ipſorum tantò fierent etiam minora: dicente Paulo: Quæ enim ſeminauerit homo, hæc & metet. Nec tamen diligendi ſunt mali, ſeu fouendi, ſed tolerandi: maximè quorum occulta ſunt mala, & alios non inficiunt, & eſt ſpes de correctione ipſorum. Vbi verò iſta defecerint, ibi ſine graui detrimento ſuſtineri non poſſunt: & ideò eliminandi ſunt, ne putetur eorum prauitas bonis placere. Interim etiam dum tolerantur, puniendi ſunt ſtimulis admonitionum, correctionum, confuſionum, & caſtigationum, vngendi etiam fomentis exhortationum, conſolationum, orationum, & promiſſionum, ſi fortè conualeſcant de infirmitate, & fortes fiant. Præcludenda eſt eis via peccandi, & tentationis aditus obſtruendi: quod etiam bonis expedit, ne oportunitas mali faciat eos deteriores.

Gal.6.

Mali qui tolerandi.

Qui eliminandi.

Quo modo iuuandi.

Prælatus remiſſus.

8 Prælatus enim Vicarius Dei, cui

cui data eſt poteſtas à Domino ſuper familiam ſuam, & cui debent ſubditi ea de cauſa vice Domini obedire; ſi non corrigit delinquentes, ſi permittit ſub ſe vitia creſcere, & conſuetudines malas oriri, & iam exortas roborari, & dilatari: ſi videt regulares obſeruantias dilabi, & tranſgreſſiones multiplicari, & pro poſſe non obuiat tàm præſentibus malis, quam imminentibus, triplicem Deo reddet rationem. Primò pro ſua negligentia, quando non fecit ad quod officio tenebatur. Nam ait, Cùm eſſetis miniſtri regni illius, non rectè iudicaſtis, nec cuſtodiſtis legem iuſtitiæ, neque ſecundum voluntatem eius ambulaſtis. Horrendè, & citò apparebit vobis, quoniam iudicium duriſsimum his, qui præſunt, fiet, &c. Secundò, quod omnia peccata ſubditorum, quæ poterat, & debuerat correxiſſe & præcauiſſe, imputantur ei: vnde dicit Ezech. 33. Si non

Reddet rationem. Primò de negligentia.

2. De peccatis non impeditis.

non fueris locutus, vt cuſtodiat ſe impius à ſua via, ipſe in impietate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Tertiò pro abuſione honoris, & poteſtatis ſibi collatæ, quam ad propriam gloriam, & commodum retorſit, & non ad quod data eſt ei.

3 De abuſione ſuperioritatis.

Matt. 25.

Tollite ab eo talentum (ait Chriſtus) & inutilem ſeruum eijcite in tenebrās exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Oſtendat ergo bonus zelator, quantum diligat Deum in eo, quod beneplacitum eius in ſe, & in alijs promoueat; nec ab hoc zelo molleſcat per deſidiam, nec labore laſſetur, nec conſilijs flectatur, nec aſtutijs circumueniatur, nec amicitia, nec blandimentis deliniatur, nec minis terreatur, nec per diuturnæ prauæ conſuetudinis præſcriptionem deſperet, quin ſuum officium exequatur.

Zelator bonus ſit conſtans.

QVOD

Digitized by Google

QVOD SECVNDA Ala Prælatorum, eſt, Pietas. Cap. IV.

1 SECVNDA ala huius Eccleſiaſtici Seraphim eſt pietas, ſiue fraterna compaſſio; vt, ſicut eum charitas Dei ad zelum iuſtitiæ inflammat, ita fraterna dilectio ad pietatem informet. Nam etſi vitijs debetur virga feriens, infirmitati tamen neceſſarius eſt baculus ſuſtentans: dicente Propheta. Virga tua, & baculus tuus,&c. & Paul In virga veniam ad vos, an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis? Sic & ille Samaritanus vulneribus illius ſemiuiui relicti infudit vinum zeli feruentis, & oleum pietatis mitigantis.

Zelo ſocianda pietas.

Pſal. 22.

1. *Cor.* 2.

2 Alia eſt autem infirmitas corporis, alia mentis, & vtraque indiget compaſſione. Infirmitas cor-

Infirmitas corporis triplex.

poris triplex eſt. Primi ſunt infirmi decumbentes in lectulis, vel in acutis, vel in alijs infirmitatibus grauibus laborantes. Alij ſunt infirmi per domicilium, vel etiam per terram quandoque deambulantes; & tamen ſæpe grauibus doloribus afflicti, vt calculoſi, infiſtulati, ponderoſi, & ſimiles. Tertij determinatam infirmitatem non habentes, ſed tamen corpore debiles, & viribus exhauſti, vt ſenes, & laboribus confecti, vel naturali infirmitate depreſſi; ſed quandoque accidentali languore ad tempus attriti.

Triplex in eam pietas.

3 His eſt triplici pietate ſubueniendum, ſcilicet remedijs medicinalibus, ſi congrue poteſt fieri. Item relaxatione rigoris, in victu, veſtitu, vigilijs, & huiuſmodi. Item exemptione laboris in officijs, ſeruitijs, diſcurſibus, & huiuſmodi, prout cuiuſque neceſſitas exquirat. Ita quod primis de primo, ſecundis de ſecundo, tertijs de ter-

tio,

Digitized by Google

tio, iuxta ſingulorum indigentiam ſpecialius ſuccurratur.

4 Omnis humanitas eſt infirmis, & debilibus exhibenda, quia flagellati ſunt à Domino: ſi ſuper hoc ab hominibus tribulantur, ipſa eorum miſeria clamat ad patrem miſericordiarum contra illos, qui eos tribulant, conquerendo, dicente Dauid: Quoniam quem tu percuſſiſti, perſecuti ſunt: & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt, &c. Infirmus enim, qui afflictus ſibimet ſubuenire non valet, eo ipſo amplius tribulatur, quia ab his, à quibus deberet, non conſolatur: non à labore releuatur, non ſubuenitur indigenti, nec habet ſibi compatientem, iuxta illud Propheticum: In conſpectu tuo ſunt omnes, qui tribulant me: improperium expectauit cor meum, & miſeriam: & ſuſtinui, qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; & qui conſolaretur, & non inueni. Et dederunt in eſcam meam fel

Summa humanitas infirmis exhibenda.

Pſal. 68.

Ibid.

fel exprobrationis: & in ſiti mea potauerunt me aceto obiurgationis. fiant ergo eis quæ ſequuntur, &c. Bonus autem Prælatus agnoſcit ſe fratrum ſuorum patrem, non dominum: & exhibet ſe eis medicum, non tyrannum; nec reputat eos vt iumenta ſua, vel ſeruos emptionis, ſed vt filios, hæreditatis ſupernæ conſortes: & facit eis, ſicut vellet ſibi fieri, ſi ſimiliter indigeret. Sed fortes, & ſani non ſentiunt, quod ſentit æger, ideo neſciunt eis compati; ſcient autem poſtea cum dolebunt.

Affectus boni Prælati.

5 Quod ſi obijciant, quia ſæpe fingũt ſe quidam debiliores, quam ſint, nunquid propter hoc omnes ſunt hypocritæ iudicandi? cum è contrario pro paucis iuſtis, vt habetur in Gen. multis malis Dominus voluerit peperciſſe. Triplici autem ratione magis indigent infirmi ſubſidio pietatis, quam ſani, & robuſti. Primo propter ſuſtentationem vitæ, quia ſe ipſos non valent pro-

Gen. 18.

Ob triplicem cauſam infirmi digni ſubſidio pietatis.

procurare. Si tunc etiam ab alijs non procurantur, coguntur deficere, & non poſſunt ſubſiſtere, iuxta illud Reg. Ne penitus pereat, qui abiectus eſt. Secundo propter reſtaurationem ſanitatis, & virium, quas in infirmitate perdiderunt. Cum enim ſanus, & fortis ſolus indigeat ſuſtentamento, vt, quod habet, conſeruet; æger, & debilis indiget duplici refectione, ne pereat, & perdat, quod adhuc habet; & reparet, quod amiſit. dicente Domino: Ab eo, qui non habet, etiam quod videtur habere, auferetur. Tertio propter conſolationis releuamen: quia cum ſic multipliciter affligantur, ſolatium eſt eis, cum vident alios ſibi compati; & ad reparationis ſuæ ſtudium fideliter cooperari: & dicunt cum Saul. Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam.

2. Reg. 14.

Luc. 19.

1. Reg. 23.

6 Sed dicunt aliqui: illis debilibus digne ſubuenitur, de quibus eſt ſpes conualeſcentiæ: in illis ve-

Succurrendum etiam deſperatis.

Digitized by Google

ro de quibus non præſumitur, quod aliquando conualeſcant, inutiliter conſumuntur expenſæ. Hoc recte diceretur, ſi non propter meritum charitatis, ſed propter retributionem humanæ vtilitatis deberet infirmis miſericordia exhiberi. Qui autem propter hoc infirmo ſubuenit, vt, cum ſanatus fuerit, benefactum illud ſeruando retribuat, merito charitatis ſe priuat. Vbi enim maior miſeria, ibi clarior miſericordia apparet, & purior charitas. Expedit ergo Prælatum quandoque experiri infirmitates ceterorum, vt diſcat compati, iuxta illud. *Heb. 4.* Non habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris, &c.

Infirmi etiam mente, triplici genere. Primi facilè peccant.

7 Infirmorum mente etiam ſunt tria genera. Primi, qui ex deuotionis defectu, vel tentationis impulſu, proni ſunt ad ſcandala, & peccata, ex facili occaſione vacillantes, & ad lapſum procliues: vt ait *1. Cor. 11.* Apoſt. Inter vos multi infirmi, & im-

imbecilles, &c. Secundi, qui licet bonæ voluntatis ſint, & deuoti, tamen ex leui correptione, vel inuectiua obiurgatione effecti puſillanimes, aut concidunt in quandam deſperationis diffidentiam, aut prorumpunt in grauem commotionis impatientiam; vnde poſtmodum dolent; & ceteri quandoque turbantur, vnde Paulus dicit: Debemus nos firmiores imbecillitates, &c. Tertij ſunt omnes generaliter imperfecti, qui in diuerſis virtutum ſtudijs ſæpe vacillant, & varijs paſſionum febribus ſentiunt ſe interdum etiam reluctantes pulſari, modo elationis, modo iræ, modo acediæ, & inuidiæ, concupiſcentiæ, gulæ, & aliorum vitiorum tam carnalium, quam ſpiritualium; qui dicere debent cum Pſalmiſta: Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, &c.

2. Facile perturbantur.

Rom. 15.

3. Omnes imperfecti.

Pſal. 6.

8 Remedia his infirmitatibus adhibenda ſunt, vt ſubtrahatur eis occaſio ſcandali, opportunitas pec-

Remedia. Remouēda occaſio.

candi; ne videant, vnde infirmentur, vel audiant; & ne ſæpe permittantur extra domum vagari. Dina
Gen. 34. enim, vt ait Scriptura, egreſſa, domum corrupta eſt: & per exhortationes crebras exemplis patientiæ confortentur; & à duris increpationibus, donec conualeſcant de infirmitate, parcatur eis, & alijs offenſis, quibus perturbentur: vnde
Exhortandi.
Coloſ. 3. Apoſtolus dicit: Patres nolite ad indignationem prouocare filios veſtros, vt non puſillo animo fiant. Qui enim amplius commouet ſatis per ſe commotum, quaſi prouocat contra ſe canem latrantem, vt
Tolerandi. mordeat eum. Item vt æquanimiter mores, & imperfectiones eorum ſupportentur: nam dicit Sa-
Eccleſ. 17. piens: Non omnes omnia poſſunt. Sicut autem rudibus, & minus peritis ſolent doctores eorum imperitiæ ignoſcere, cum minus recte ſentiant; ita & virtuoſi benigne ſupportant aliorum defectus, ſcientes, quod non omnes poſſunt æqualiter

liter eſſe perfecti; & quaſi paruulis & teneris in Chriſto grauiora, quam valeant portare, onera non imponunt; nec ab eis exigunt ea, quæ vires ipſorum excedunt. Hinc in Geneſ. Noſti, quod paruulos habeam teneros, & oues, & boues fœtas mecum; quas ſi plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Hoc eſt. Qui paruulos imperfectos, & aliquam bonam habentes voluntatem, quaſi fœtus in vtero, plus vrgent in exercitio virtutis, quam ſecundum gratiam, quam acceperunt, etiam illud, quod iam habent, ſupra vires agitando extinguunt in eis: quod præuidens Paulus ait: Facti ſumus paruuli in medio veſtrum: tanquam ſi nutrix foueat filios ſuos: quod ita humiliter, & piè blanditus ſum vobis, condeſcendens veſtræ teneritudini, & imperfectioni. Quod contra de duris, & non compaſſiuis Paſtoribus conqueritur Dominus, dicens: Quod

Non nimiū onerandi.

Gen. 33.

1. Theſ. 2.

Contra duros Paſtores.

Ezech. 34.

infir-

infirmum fuit, non conſolidaſtis; & quod ægrotum, non ſanaſtis; & quod fractum, non alligaſtis; & quod perierat, non quæſiſtis. Sed cum auſteritate imperaſtis eis, & cum potentia, &c. & Bern. Vt quid grauatis iugum veſtrum ſupra ceruices diſcipulorum, quorum vos potius iugum portare debetis? ponite onera, producite vbera, pectora lacte pingueſcant: &, ſi interdum ſeueritate opus ſit, paterna ſit, non tyrannica, iuxta illud: Porta eos in ſinu tuo, ſicut portat mulier infantulum ſuum, & defer in terram, pro qua iuraui, &c.

Ser. 23. ſuper Cant.

Num. 11.

QVOD TERTIA PRAElatorum ala eſt Patientia. Cap. V.

Patientia neceſſaria Superiori.

1 TERTIA ala Eccleſiaſtici Seraphim eſt patientia, & conſtans longanimitas. Sicut enim tectum tabernaculi, vt interiora

riora munda manerent, & nitida, excepit in ſe pulueres, & imbres, & ventorum impulſus: ita ſuperiores, qui fideliter ſubditos ſuos defendunt à turbine peccati, neceſſe eſt ſæpe diuerſarum excipere tempeſtates aduerſitatum; ſicut gallina pro pullis ſe obijcit miluo, vt eos defendat.

Ex Greg. 25. Mor. c. 16.

2 Tria vero ſunt inter alia, in quibus patientia ei neceſſaria maxime videtur. Primo propter multiplices labores, & curas, & occupationes diuerſimodè emergentes. Cura enim continua vrget eum, tam de ſpiritualis prouidentia diſciplinæ, quam de corporalis ſubſidij prouiſione. Vnde & Apoſtoli non ſolum de ſpiritualibus, ſed & de temporalibus fidelium neceſſitatibus, maxime pauperum, ſoliciti erant, iuxta illud: Iacobus, & Ioannes, & Cephas dexteras dederunt mihi, & Barnabæ ſocietatis, vt nos in gentes, ipſi autem in circumciſionem (ſcilicet Euangelij prædicationem

1. Propter labores.

ad Gal. 2.

tionem extenderent) tantum vt pauperum Chriſti memores eſſemus: quod etiam ſolicitus fui hoc ipſum facere, &c. Dominus quoque turbas, quas verbo ſalutis pauit, etiam pane corporali in deſerto ſe ſuſtinentes, cum aliunde non haberent, refecit. Occupationes quoque variæ tam ex domeſticis curis, quam extraneis cauſis frequenter emergant; quibus cogitur aliquatenus implicari; & quomodo ſe de illis expediat, anxiari. Ex his etiam labores plurimi creſcunt diſcurſuum, vigiliarum, tractatuum, & aliarum fatigationum: pro quibus omnibus patientia neceſſaria eſt: ita vt Moyſes mitiſſimus, & Deo familiariſſimus, propter hoc in plures onus gubernationis populi ſit partitus, quaſi non valens tot negotia ſuſtinere, ſicut ſcriptum eſt: Non valeo ſolus veſtra negocia ſuſtinere, & pondus ac iurgia: date è vobis viros ſapientes, & gnaros; & quorum conuerſatio pro-

Marc. 6. & 8.

Deut. 1.

probata ſit in tribubus veſtris, & ponam vobis eos principes,&c.

3 Secundo eſt ei patientia neceſſaria pro tardo profectu illorum, in quibus continuè fatigatur. Videt enim paucos eorum proficere. Videt poſt, quia per multos conatus ſuos ea,quæ multo labore in modico iam emendari cœperant, ex facili iterum dilabuntur; & propter plures difficultates,& obſtacula profectum ſpiritualem impedientia,quaſi in deſperationem tendere fructum laboris ſui: ſicut qui multa ſeminauit,& pauca conſpicit oriri. Videt etiam quandoque, quæ perſonaliter iubet,& ordinat, negligenter impleri,& ſeruari: & ſæpe ſub ſpecie boni latenter malum ſubintrare;ita quod non audet aperte,vt malum redarguere, cum bonum in ſuperficie appareat; & tamen in fine per hoc maius bonum deſtruitur, & apertioribus malis aditus aperitur. Verbi gratia,vt multi ſaluentur,plures,quam

2. propter ſubditorũ tarditatẽ.

oppor-

Damna ex receptione turbæ.

opportunè tenere poſſumus, recipimus. Sed ipſa tandem multiplicatio erit paupertatis noſtræ obfuſcatio, dum plures velint pluribus gaudere, non carere: inde ſequitur frequentior diſcurſus pro acquirendo neceſſaria: exquiruntur viæ inſolitæ in petendo: incautius agitur contra regulam vel recipiendo: quies deuotionis extinguitur: mores religioſi in deſuetudinem vertuntur: conſueſcunt fratres libenter euagari, & diuerſa carnis commoda foris venari: familiaritates in regula prohibitas contrahere: munera à confitentibus quærere: ædificationes animarum pro quæſtu vendere; diuitibus adulari, areas dilatare, ſumptuoſa palatia exaltare, ſcandala non curare: & Dei honor, qui ex noſtra ſancta conuerſatione, & aliorum exinde ædificatione prouenire debuerat, agendo his contraria conculcatur.

Ex promotione immatura.

Idem eſt de præpropera promotione iuuenum, & nondum probato-

to-

torum ad ordines, & officia confeſſionis, prædicationis, & prælationis. Idem de pluribus, quæ coram hominibus ſunt alicuius apparentiæ, ſed Religionis puritatem interius coram Deo obſcurant; & rudes in religione, qui interna non ſapiunt, putantes in his exterioribus honeſtatibus totam vim ſpiritualis conuerſationis conſtare, magno Zelo eas defendunt, & de veris virtutibus, & ſpiritualibus non curant. Hæc, & alia plurima videns ſpiritualis Prælatus, qui omnia in veritate dijudicat, tabeſcit, & vritur: & non valens corrigere pro deſiderio, in virtute patientiæ mirabiliter exercetur, & dicit cum Propheta: Tabeſcere me fecit Zelus meus. Zelus domus tuæ comedit me, &c.

Ex ſpecioſis quibuſdam.

Pſal. 118.

4 Tertio neceſſaria eſt ei patientia, pro ingratitudine illorum, pro quibus tanta ſolicitudine laborat; ſcilicet, quod vix vnquam eis ſatiſfacit, quin ſemper conquerantur, quod

3. Propter ingratitudinem ſubditorum.

quod aliter poſſet eis,& melius facere,ſi vellet;quod ſæpe perplexus eſt,an debeat eorum importunitatibus cedere,& acquieſcere in omnibus, quæ cupiunt; vel rigide tenere,quod credit eſſe magis expediens, iuxta illud Pauli: Quid eligam ignoro, coarctor enim, &c. *Phil.1.* Item,quod inuertunt ei plurima, quæ facit; & interpretantur ad deterius:& ſuper his viſitant eum,& murmurant, & accuſant, & detrahunt ei; & ſumunt inde materiam ſcandali, vnde putabat ſe Deo, & ipſis obſequium præſtitiſſe: ita, quod vix in aliquo poteſt inueniri remedium in hoc, quod ordinat, aut facit; quin ſemper aliquibus diſpliceat,& turbentur. Item, quod etiam in faciem quidam reſiſtunt ei,vel litteris arguunt eum,& deſpiciunt; & concitant alios, vt ſe ei opponant; vel aſtutè impediunt, ne poſſit perficere,quæ deberet.

5 His, & alijs aduerſis, quibus diuerſimodè impetitur,triplici pa-

tien-

Digitized by Google

tientiæ ſcuto ſtudeat ſe opponere. Primo vt modeſtè, & maturè, & benignè ad ſingula reſpondeat, & impetum feruoris reprimat, ne in voce, aut vultu, ſeu moribus impatientiam oſtendat. Tunc enim magis proficit per patientiam, & tandem deuincit, quos impetuoſe agendo amplius prouocaret. Sic Gedeon modeſtè reſpondens viris Effraim contra ſe iurgantibus, compeſcuit ſpiritum eorum, quo tumebant. Nam teſte Sapien. Reſponſio mollis frangit iram: ſermo durus ſuſcitat furorem. Vix enim commotio commotione ſedatur: & vitium vitio non ſanatur. Impatientia enim Prælati confundit, quæ promouere poterat bona, his modis 1. Alios ſcandalizat, iuxta illud: Qui impatiens eſt, exaltat ſtultitiam ſuam, ſcilicet alijs pandendo, 2. Reddit eum ſubditis, & alijs contemptibilem; vt dicitur in Prouer. Qui vanus, & excors eſt, patebit contemptui, 3. Facit eum exoſum

Triplex patientia neceſſaria prælatis.

1. Ne det ſigna impatientiæ.

Iudic. 8.

Prou, 15.

Cuius damna octo.

Prou. 14.

Prou. 12.

Digitized by Google

& horrendum, iuxta illud Eccleſ.
Eccl.9. Terribilis eſt in ciuitate ſua homo linguoſus; & temerarius in verbo ſuo odibilis erit. 4. Prouocat alios ad impatientiam, dicente Scriptura:
Prou.15. Vir iracundus prouocat rixas; qui autem patiens eſt, mitigat ſuſcitatas, 5. Non audent ei ſubditi neceſſitatem ſuam aperire, iuxta
Iob.4. illud Iob: Si cœperimus loqui tibi, forſitan moleſtè accipies, 6. Replet domum murmure, & rancore, vt
Prou.11. patet in Prou. Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventos, ſcilicet conſpirationum. 7. Teneros mente fugat, & puſillanimes facit,
Prou.18. ſicut dicit Salomon: Spiritum ad iraſcendum facilem, quis poterit ſuſtinere? 8. Nemo audet eum monere de his, quæ forent emendanda, vt patet 1. Reg. 25. Ipſe eſt filius Belial, ita vt nemo poſſit ei loqui.

2 Ne ſe vindicet, aut remoueat moleſtos.

6. Secundo ſtudeat eſſe pacificus, vt nec vindicet ſe de illatis iniurijs; nec in corde oderit illos; nec curam eorum ſegnius agat; nec

quæ-

quærat eos à ſe remouere, imo libentius teneat eos, vt per hoc & illos, & alios ædificet benefaciendo ingratis, & vt per ſe virtutis exercitium in eis habeat; exemplo ſummi Paſtoris, qui ait: Eritis filij Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos, & malos. Cum enim ſit propriè officium Paſtoris docere virtutes, ſi vitioſos remouet à ſe, quos docebit? Si medicus fugit ægrotos, quos curabit? Si fortis tyro declinat impetentes ſe, quomodo aſſequetur triumphum gloriæ? Si negociator negligit merces, in quibus magna lucretur, quomodo poterit ditari? Inde eſt, quod inter alios tot ſanctificati ſunt Epiſcopi, & Prælati, quia tam agendo bona, quam patiendo aduerſa, & alios ædificando, ad alta perfectionis culmina, officij ſui occaſione peruenerunt, dicente Paulo: Qui Epiſcoparum deſiderat, &c.

Luc. 6.

Vnde ſanctitas Prælatorum.

1. Tim. 3.

7 Tertio ſit patiens, vt non minus ſit voluntarius, & ſtudioſus ad

3. Ne frangantur vilis moleſtijs.

exequenda ea, quæ officij ſui ſoli-
citudo requirit, propter tædium
laboris, vel tarditatem profectus,
vel importunitates ſubditorum,
vel alia grauamina: quia ſic ad alta
2. Par. 15. merita peruenitur, iuxta illud: Vos
ergo confortamini, & non diſſol-
uantur manus veſtræ: erit enim
merces operi veſtro. Iſtæ manus
Manus Prælati. Prælati ſunt inſtantia in agendo, &
patientia in ſufferendo, quod gra-
uat. Quæ ſi non diſſoluantur per
deſidiam, ſeu intolerantiam, mer-
ces æterna ei cumulatur. Per has
Vtiles ei moleſtiæ. 1. ad purgationem. namque aduerſitates rector à pec-
catorum puluere purgatur, quem
contrahit ex humanæ infirmitatis
ſubreptione. In multis enim of-
Iac. 3. fendimus omnes: & etiam in pluri-
bus negocijs plures negligentiæ
ſæpe fiunt, à quibus purgari neceſ-
ſe habent hic Prælati, ne illic du-
2. Reg. 7. rius puniantur, iuxta illud: Si ini-
que aliquid geſſerit, corripiam
eum in virga virorum, & in plagis
filiorum hominum. Item per has
dum

Digitized by Google

dum deprimitur, à tumore ſuper-
biæ cuſtoditur, quæ potentibus pe-
riculoſius inſidiatur, dum & ſubli-
mitas officij, & libertatis licentia,
& boni operis placentia facile
mentem eius extollerent, niſi ad-
uerſitatis iugum, collum præſum-
ptionis eius humiliaret, & ſic à ſu-
perbiæ voragine defenſaret. Nam
in Iob legitur: Erudiens inſtruit
diſciplina, vt auertat hominem ab
his, quæ fecit, & liberet eum, deſu-
per eruens animam eius à corru-
ptione, & vitam illius, vt non tran-
ſeat in gladium: increpat quoque
per dolorem in lecto, &c. Cuſtos
enim ſalutis, & profectus boni Re-
ctoris eſt humiliatio aduerſitatis,
ſine qua eum ſucceſſus proſperita-
tis cito releuaſſet in ventum præ-
ſumptionis. Vnde Dauid ſecundum
cor Dei electus, quando preme-
batur aduerſis, deuotiſſimus fuit
& humilis: quando autem extol-[a]
lebatur proſperis, incidit in cul-
pam offenſionis, ipſo atteſtante,
D 3 cum

a ad cuſtodiam humilitatis.

Iob 33.

Pſal. 118. cum dicit. Bonum mihi, quia humiliaſti me,&c. Item vt dictum eſt,eius meritum exinde multiplicatur, dum non ſolum pro bonis, quæ in ſe, & alijs promouet, gloriam acquirit; ſed etiam pro aduerſis, quæ patitur magnificè coronatur: ſicut aurum, quod per ignem probatum fit pulchrius, & precioſius, ſicut ſcriptum eſt: Tanquam aurum in fornace probauit, &c. Sæpe autem ſpiritualis profectus creſcit, dum non ſentitur: & roboratur, cum magis infirmari putatur, iuxta illud: Sic eſt regnum Dei, quemadmodum ſi homo iaciat ſementem in terram; & dormiat, & exurgat nocte, ac die; & ſemen germinet, & creſcat, dum neſcit ille,&c.

3. Ad augendum meritum.

Sap. 3.

Profectus ſæpe non ſentitur.

Mar. 4.

8 Non autem mirum, ſi omnes conatus Rectoris non proficiunt in omnibus, cum nec Dei operatio in omnibus proficiat ad ſalutem ipſorum: & multi ſint vocati, & pauci electi. Omnia enim, quæ ſemi-

Non mirũ non omnes conatus proficere.

nan-

nantur, non conualeſcunt: & qui theſauros effodiunt, libenter multam terram eruderant, vt modicum auri, vel argenti reperiant. Tantus autem profectus eſt boni Rectoris, quantum foret detrimentum, ſi non eſſet; ſicut lux tantum eſt bonum, quantum eius abſentia malum. Animare etiam debet Rectorem ad laboris tolerantiam, quod non minus meretur in illis, qui deficiunt, vel modicum proficiunt; quam in his, qui maximè proficiunt. Non enim dicit Apoſtolus: Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum profectum; ſed, ſecundum ſuum laborem. Dei enim eſt incrementum dare. Plus enim laborat doctor in indocili, quam in docili diſcipulo; & ideò apud iuſtum æſtimatorem laboris, plus meretur. In terra ſterili, & ſaxoſa agricola plus laborat; &, ſi fructus paucior, ſed precium maius. Et, quæ difficilius elaborantur, ſæpè carius venduntur.

Conſtat tamen Superiori ſua merces.

1. Cor. 3.

Digitized by Google

DE QVARTA PRAELATORUM ALA, QUOD ſIT EXEMPLARIS VITA. CAP. VI.

Superioris vita ſit norma.

1 QVARTA ala eſt, vt ſit exemplaris in vita. Ipſe namque debet cæteris eſſe norma viuendi; vt, quæ docet verbis, oſtendat actionum figuris, ſicut qui geometriam docet, pingit in ſabulo figurarum demonſtrationes, vt, quod dicit, melius capiatur.

Act. 1. Nam dicitur in Act. Cœpit IESVS

Ioan. 13. facere, & docere. & alibi: Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos

Iud. 7. faciatis. Gedeon ait ſuis: Quod me facere videritis, hoc facite.

2 Quamuis igitur non ſolum in præfatis, ſed in omnibus virtutum exemplis debeat Rector præcedere ſubditos, ſpecialiter tamen in his tribus, ſcilicet in communis obſeruantiæ conformitate, in man

ſue-

ſuetudinis humilitate,&in maturitatis honeſtate. Vnde Apoſt. ad Tit.2. In omnibus te ipſum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, & in grauitate. Communem vitam cum cæteris obſeruet in victu, veſtitu, & labore; vt non vacet conuiuijs, & potationibus, cum alij ſobrio cibo, & potu vtantur: nec ſit eis diſſimilis habitu, cum quibus eſt ei profeſſio communis: nec à labore cæterorum ſe ſubtrahat, qui illos iubet in eiſdem laboribus exerceri. Paſtor ſi ſe à grege ſegregat, oues inſidijs luporum exponit: ſanus ſit ſanis, & infirmus infirmis, velut alter Paulus, qui dicebat: Factus ſum infirmus infirmis, ſcilicet exemplar, vt infirmos lucrarer. Omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos. Nam ſi ſanus debiliter viuat, facit eos exemplo ſuo carnales. Si vero infirmus recuſat infirmorum remedia, facit eos puſillanimes, innuens, quod aut

Præcipue in vita cõmuni.

1.Cor.9.

CARMEL·DISC·S·MARIÆ·D... VICTOR·ROMÆ

velit

Digitized by Google

velit eos ſimiliter facere, aut non cupiat eis, vt melius fiat illis. Alacrius certat miles in acie, ſi ducem ſuum ſecum cernit laborem certaminis tolerare. Vnde in Act. dicitur: In omni tempore, quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus Ieſus, incipiens à baptiſmate Ioannis vſque ad diem, qua aſſumptus eſt à nobis, &c. hoc eſt à primo tempore, quo cœpit habere diſcipulos poſt baptiſmum, vſquequo aſcendit ad Patrem, ſemper exemplo ſuo erudiuit nos, intrans familiariter cum diſcipulis viuendo; & exiens vtiliter cum turbis, prout congruebat, conuerſando.

Act. 1.

2. In humilitate morum.

3 Sit etiam humilis moribus, vt mores eius oſtendant eum non alta de ſe ſentire, nec affectare prælationem, ſed timere, & coactum tenere, & magis deſiderare ſubeſſe; & eos, quibus præeſt meliores ſe iudicare, & eorum potius ſe ſeruum, quam magiſtrum, vel dominum reputare. Qui maior eſt in

vo-

Digitized by Google

vobis, fiat ſicut minor; & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator. ait Dominus. Ego autem in medio veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat, &c. *Luc. 22.*
Vnde in Eccleſ. dicitur: Rectorem te poſuerunt, &c. Sit etiam humilis affabilitate, vt ſubditi facilem acceſſum ad eum habeant: fiducialiter ei loqui, de quibus indigent, audeant, & patienter eos audiat, & benigne eis ſatisfaciat; & ſtudioſe inſtruat, & alacriter exhortetur. *Eccl. 32.* Et affabilitatis. Vt ametur.
Studeat magis amari, quam timeri, quia libentius obeditur ei, qui diligitur, quàm qui timetur. Obedientia dilectionis, propriè eſt voluntaria, timoris autem magis eſt coacta. Quanto ergo illa habet de voluntario, tanto ſublimior eſt in merito. Finis autem officij regiminis eſt commiſſos ſibi ad vitam æternam dirigere, & ad ſimilia virtutum merita fideliter promouere. Finis Regiminis.
Sit etiam humilis in vſu rerum temporalium, vt nihil habeat pompoſum, vel diligat: ſed omnia Et paupertatis.

quæ

quæ habere videtur, paupertatem voluntariam demonſtrent, & humilitatem oſtendant, ſcilicet veſtes, libri, cella, lectulus, vtenſilia, menſa, pallium, & huiuſmodi: vt nihil in omnibus appareat, quod notam iactantiæ, vel curioſitatis habeat: nec talia fieri ab alijs patiatur. Similia etenim ſimilibus congaudent, alta ſublimibus, humilia humilibus delectando. Non eſt autem humilis cordis indicium, curioſa quærere, pretioſa affectare, & excelſa ambire. Nam ſcriptum eſt: Omne ſublime videt. Ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbiæ.

Iob 41.

3. In honeſtate maturitatis.

In verbis.

4 Maturitatis honeſtas perpenditur in tribus, ſcilicet ſi non ſit leuis in moribus, videlicet in verbis, & iocis ſcurrilibus, & irreligioſis: quæ licet in ſe quandoque quaſi grata putentur, minus tamen reuerendum faciunt, & verendum. Gregor. enim dicit: Non facile eius prædicatio recipitur, ſi leuis in moribus

Homel. 3. ſup. Ezechiel.

ribus

ribus videtur. Nam etſi Prælatus magis diligendus ſit, expedit tamen, vt ab inſolentibus timeatur. Ipſe amor aliquo modo ſuauior ſentitur cum reuerentia mixtus. Quod patet in amore ſummi conditoris, cuius quò maieſtas ſublimior agnoſcitur, dignationis dulcedo ſapidius amatur, ſicut dicit propheta. Dulcis, & rectus dominus, propter hoc legem dabit, &c. *Pſal. 24.*

Item ſi non ſit leuis in affectu per priuatos amores notabiles tàm ad fœminas, quàm ad quaslibet leues perſonas. Licet enim meliores in affectu præferendi ſint minoribus, & omnes propter ſpem ſalutis in Chriſto amplectendi ſint; in actu tamen exhibitionis exterioris taliter ſe gerat ad omnes, vt nullus ſe ab eo contemni propter alios ſuſpicetur; ſed quilibet ab eo ſe diligi præſumat, & fiducialiter ei, quaſi ſingulari amico confidat, ne alicui indignatio, & inuidia in alijs nutriatur. Sicut fratres Ioſeph,

In affectu amoris priuati.

Digitized by Google

Ioſeph, qui oderunt eum, pro eo, quod à patre ſingularius amaretur, vt dicitur in Gen. Item ſi non eſt leuis in propoſito, & inconſtans in conſilio: vt quod iam placet, mox diſpliceat; modo velit vnum, modo contrarium, vbi rationabilis cauſa non apparet. Quis enim eius iudicio credat, vel eius voluntati ſe contemperet, quem in neutro ſtabilem agnoſcat? Ideo eius ſubiecti non poſſunt eius reuereri prudentiam; nec ſciunt ſe parare ad voluntatis eius obedientiam; & in vtroque non poteſt eſſe modicum nocumentum. Propterea dicit Paul. Omnia probate, quod bonum eſt tenete: & facite ſine hæſitatione, & retractationibus, quæcunque facitis.

Gen. 37.

In conſilij ſtabilitate.

1. ad Theſal. 5.

5 Vbi tamen cauſa rationabilis ſubeſt iuſtæ neceſſitatis, vel piæ vtilitatis, vt aliter, & aliter aliquid fieri expediat, non eſt hoc leuitatis, ſed maturitatis: quia ſicut ſtultum eſſet, melius mutare in deterius,

Mutatio cum cauſa non eſt leuis.

rius, ſic etiam ſtolida eſt obſtinatio, tam pertinaciter inhærere conceptis, vt pro maiori bono, & aperto, ab eis flecti non poſſit, iuxta illud. Nec putetis ſi diuerſa iubeamus ex animi noſtri venire leuitate, ſed pro qualitate, & neceſſitate temporum, vt Reipublicæ poſcit vtilitas, ferre ſententiam. *Heſter. 16* Vnde & Apoſtolus excuſat ſe, cum promiſerit Corinthijs ſe venturum, quod non leuitate hoc promiſerit, ſed pro eorum vtilitate, cum dicit: Volui prius venire ad vos, &c. *2. Cor. 1.* Et in Eccleſ. ſecundum iudicem populi ſic & miniſtri eius: & qualis rector eſt Ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. *Eccleſ. 10* Boni magiſtri bonos diſcipulos facere conſueuerunt: vt frequentius multi fierent meliores in Religionibus, & in Eccleſia, ſi melioris vitæ eis exempla à ſuis doctoribus proponerentur. Negligentia vero huiuſmodi ab illis, qui culpabiles ſunt, diſtricte in iudicio requiretur.

Qualis Superior, tales ſubditi.

Digitized by Google

Ezech. 34 Nam Dominus dicit. Ecce ego ipſe ſuper Paſtores, requiram gregem meum de manu eorum. Doctrina verborum ſine exemplis operum eſt ſicut cementum ſine calce aridum, & inualidum. Ipſi liniebant parietem abſque temperamento: dic eis, quod caſurus ſit. De correctis exemplaribus correcta ſcribuntur volumina, de corruptis corrupta. Tenacius inhæret doctrina operum, quàm verborum. Nam cuius vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio contemnatur.

Scopus Superioris facere Chriſtiformes.

6 Rector enim præcipue ad hoc ſtudere debet, vt ſibi commiſſos faciat Chriſtiformes, ideſt vt formam vitæ, ac doctrinæ Chriſti eis imprimat, vt non ſolum mente eum attendant, ſed & moribus imitentur. Vnde Apoſt. ad Epheſ. dicit eſtote imitatores Dei, ſicut

Epheſ. 5. filij, &c. Et ad Galat. Filioli mei,

Gal. 4. quos iterum parturio, donec Chriſtus formetur in vobis. Sed cum

ex

ex verborum doctrina minus capiant de doctrina Chriſti, debent etiam formam eius viſibilem in ſe ipſis oſtendere, vt eis profundius imprimatur, dicentes cum Apoſtolo. Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. Quaſi dicat, ſi formam Chriſti deſideratis ad imitandum agnoſcere, in meis hanc moribus conſiderate. Et ad Gal. Viuo autem iam non ego, viuit verò in me Chriſtus. Vicarius enim Chriſti vicem Chriſti debet gerere 1. in beneplaciti eius promotione, 2. in poteſtatis eius auctoritate, 3. & in ſimilitudinis eius repræſentatione: ſcilicet, vt ea, quæ vult, 1. promoueat in ſubditis, 2. & eius auctoritate illa poſſit, quæ eis expediunt; & 3. eum in ſe imitabilem illis, moribus, & vita demonſtret, idem dicente Apoſt. alibi. Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum; nos autem ſeruos veſtros per Ieſum. Ille vero ſe ipſum, &

1. Cor. 11.

Gal. 2.

Vicẽ Chriſti gerat in tribus.

2. Cor. 4.

Se ipſum quis prædicet.

E non

non Chriſtum prædicat, qui gloriam propriam quærit dicendo, & qui malis exemplis ſe potius, quam Chriſtum ingerit ſubditis imitandum. Nam dicit Apoſt. Aemulantur vos non bene, ſed excludere vos volunt, vt illos æmulemini; hoc eſt, non bono zelo præ

Gal. 4. ſunt vobis, qui per ſua praua exempla excludunt vos ab imitatione Chriſti, vt mores eorum diſcatis, & exempla ſequamini.

QVOD QVINTA ALA Prælatorum eſt circumſpecta diſcretio. Cap. VII.

Prudentia Superiori neceſſaria.

1 QVINTA ala Eccleſiaſtici huius Seraphim eſt circumſpecta diſcretio, & prouida faciendorum conſideratio. Quæ quam neceſſaria ſit rectori animarum Salomon oſtendit, qui habens à Deo

[redacted]

Digitized by Google

à Deo poſtulandi, quæ vellet optionem, prætermiſſis omnibus petiuit ſapientiam, ſine qua aſſeruit non poſſe populum bene regi. Dabis ergo Domine cor ſeruo tuo docile, vt iudicare poſſit populum tuum, & diſcernere inter bonum, & malum. Et alibi dicit. Ad vos ergo Reges ſunt hi ſermones mei, vt diſcatis ſapientiam, & non excedatis. & Pſal. Et nunc reges intelligite: erudimini, qui iudicatis terram. Rector enim eſt dux gregis ſibi commiſſi; &, ſi ipſe errauerit, grex in diſperſione confuſus interibit. Sicut oculus eſt lux totius corporis, ita paſtor gregis commiſſi, iuxta illud. Vos eſtis lux mundi, &c. ſecundum quod oculus eſt clarus, & obſcurus, ſic etiam corpus ab eo regitur directè, vel per deuia. Duplex verò circunſpectio rectori neceſſaria eſt, vt ſciat, quid agendum ſit, & qualiter. Nam nec bonum ſimpliciter bonum eſt, niſi bene fiat, ideſt, ſicut docet Bernar.

3. Reg. 3.

Sap. 6.

Pſal. 2.

Matth. 5.

Vt ſciat quid, & qualiter agendum.

Digitized by Google

Serm. 49. ſuper Cāt. Tolle diſcretionem, & virtus vitium erit Sine ipſa zelus præcipitat teſte Apoſtolo, qui ait. Aemulationem Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam. *Rom. 10.* Item compaſſio condeſcendit vſquequaque ſub ſpecie pietatis, ſicut Prouer. *Prou. 13.* Qui parcit virgæ, odit filium: hoc eſt, qui ſub ſpecie pietatis peccantem non corrigit, animam eius ad interitum mittit. Item patientia ſine diſcretione remiſſum in regiminis vigore facit, cum ſub ſpecie humilitatis rebelles non reprimit. Vnde ſcriptum eſt, quod Roboam erat rudis, & corde pauido, nec poterat reſiſtere eis: ſcilicet, qui Domino, & ſibi, ſe oppoſuerāt. *2. Paralip. 13.* Item ſine diſcretione qualecunque bonum exemplum inefficax fit ad ædificandum alios: ſicut bonus cibus non eſt delectabilis ſine condimento ſalis. ait Leuitic. *Leuit. 2.* In omni oblatione tua offeres Sal. & Apoſt. dicit. Rationabile obſequium veſtrum. *Rom. 12.* Si rectè offeras, rectè autem non diuidas,

pec-

Digitized by Google

peccaſti: hoc eſt bona facere non ſufficit, niſi diſcrete, qualiter, quando, vbi, quare agendum fuerit videatur.

2 Quamuis autem plurima ſint, circa quæ rectorem oportet eſſe circumſpectum, quæ non poſſunt breuiter poni, tamen quatuor videntur præcipua, in quibus debet eius prouidentia vigilare. Vnde in Exodo iubetur Pontifex ingrediens Sanctuarium, vt miniſtret Domino, inter alia ornamenta ſemper in pectore rationale iudicium deferre, & in ipſo quatuor ordines gemmarum, ita quòd quilibet ordo tres lapides contineat precioſos auro incluſos, &c. Pontifex Domino miniſtrans Sanctuarium ingreditur, cum Prælatus curam animarum ſuſcipit, vt in earum ſaluatione gratiſſimum Deo præſtet obſequium. Nullum enim Deo gratius ſacrificium, quam zelus animarum. Qui inter alia virtutum inſignia ſemper debet ratio

Rector circa quatuor ſit circumſpectus.

Exod. 28.

nis iudicio quatuor ad officium ſuum ſpectantia in pectore verſare. Primum eſt quomodo in ſtatu debito commiſſos ſibi gubernet: vt boni ſui proficiant, & perſiſtant. Secundum quomodo lapſos, & deuios corrigat, & emendet. Tertium exteriora negocia, quæ requiruntur ab eo, congrue diſponat. Quartum quomodo ſe in his cuſtodiat, & gerat. Tres lapides in ſingulis verſibus ſunt tria ad ſingula eorum quatuor pertinentia. Ad ſtatum debitum tenendum conuenit, vt Rector omnium ſubditorum mores, conſcientias, & vires perſpicue agnoſcat; vt ſecundum quod vnicuique expedit, onus obſeruantiæ regularis imponat. Non enim omnes omnia poſſunt æqualiter: & vnuſquiſq. proprium habet donum ex Deo, alius ſic, alius vero ſic. Vnde in lib. Numer. dicitur. Aaron, & filij eius intrabunt: ipſi quoque diſponent onera ſingulorum, & diuident, quid portare quis debeat.

1. Vt rectè ſubditos gubernet.

Quam ob rem eos neceſſe eſt nouerit.

Num. 4.

Aaron,

Aaron,& filij eius,ſunt Prælati maiores.& minores,qui debent intrare, ideſt, interiora cuiuſque agnoſcere,& ſecundum quod conuenit, ſingulis onus religioſæ conuerſationis imponere. Et propter triplicem obſeruantiæ qualitatem: quæ ſunt tres lapides precioſi,in primo verſu quatuor ordinum prædictorum.

3 Prima obſeruantia conſiſtit in illis, quæ ſunt iuxta cuiuſque profeſſionis formam de neceſſitate ſalutis:quæ ita annexa ſunt ordini,& regulæ, vt eorum tranſgreſſio temeraria inducat mortale peccatum, vt eſt obedientia præcepti, voluntaria paupertas, caſtitas, & alia præceptorie imperata: in quibus locum non habet diſpenſatio magiſtri,cum & ipſe ſit ad ea ſeruanda ligatus. Hæc neceſſe eſt Prælatum vigilanter agnoſcere, quia tenetur ea facere ab omnibus ſtudioſe ſeruari, & nolentes cogere ad ſeruandum, & pro nulla cauſa

Prima cura in præceptis.

permittere, quantum in ſe fuerit, aliquem contraire, etiam ſi magna propter hoc ſibi, & fratribus tribulatio, & diſpendium immineret. Quis nos ſeparabit à charitate
Rom. 8. Chriſti: ait Paul. tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius; quaſi dicat, non debet. Hoc eſt contra illos, qui dicunt. Si ſic, vel ſic, non acquireretur neceſſitas fratribus, nec poſſent hic aliquatenus ſuſtentari: cum talis forma conquirendi eſt contra regulam, & in ſcandalum, & Religionis deformitatem. Melius eſt ibi non eſſe religioſos, vbi non poſſunt, vel non volunt viuere, vt religioſi: quia tunc nec ipſi pereunt, nec alij de ipſis ſcandalizantur, dicente Domino. Qui ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, expedit ei, &c. Quid ergo, qui multos, & magnos ſcandalizat?
Matt. 18. Iſta conſideratio prima debet eſſe gemma lucens in pectore Pontificis, ideſt præ omnibus curanda.

4 Se-

4 Secunda verſatur circa illa, quæ ſpectant exercitium altioris perfectionis, ſcilicet ſingularis patientiæ, admirandæ humilitatis, ſtupendæ charitatis, arduæ ſobrietatis, eximiæ paupertatis, & ſublimis deuotionis, & ſimilium virtutum: ad quas debet Rector commiſſos exhortationibus, monitis, & exemplis efficacibus afficere, & attrahere magis, quàm inuitos cogere. Conſilia enim perfectionis ſuadentur, non imperantur, præter ea, quæ in voti emiſſione exprimuntur, vt continentia. Præcipua tamen cauſa monaſticæ inſtitutionis fuit, vt eſſet ſchola palæſtralis exercitij perfectionis. Palæſtra, vt dicitur, fuit ludus nude luctantium, qui ſe oleo perungebant, ne à colluctantibus teneri poſſent; & ita ad terram deijci. Et apte ſimilatur à Paulo Luctamini religioſorum, cum dicit. Omnis enim, qui in agone contendit ab omnibus ſe abſtinet. Rector igitur, & hanc gemmam

Secunda circa excellentem perfectionem.

Religio palæſtra perfectionis.

1. Cor. 9.

ferat

Digitized by Google

ferat in pectore, vt ſectatores ſuos doceat, & prouocet non ſolum viam tenere, qua ſaluentur; ſed etiam ad perfectionem tendere, per quam ſublimem in cœlo gloriam aſſequantur.

Tertia circa decorē, & inſtrumenta.

5 Tertia conſiſtit in illis, quæ nec ſunt de pura neceſſitate ſalutis, nec de eminentia perfectionis, ſed tamen ad vtriuſque acquiſitionem, & conſeruationem à ſanctis Patribus apte ſtatuta ſunt, ad exercitium bonorum operum, & decorem ipſius religionis, & ad ædificationem intuentium: vt ſunt ieiunia, ſilentium, ſolemnitas diuinorum officiorum, & exteriores corporalium exercitationum honeſtates: quæ iuxta Apoſtol. tam vtiles ſunt, ſicut inſtrumenta pro artificijs, quæ poſſent & aliter peragi à peritis, cum prius fuerint artes, quàm talia inſtrumenta. Vnde diſcretus Prælatus cum neceſſitas exigit, vel maior vtilitas requirit, diſpenſat in talibus pro cauſa, pro

1. *Tim.* 4.

loco,

Digitized by Google

loco, & tempore ſine difficultate, cum viderit expedire. Vbi autem maior vtilitas, vel neceſſitas non exigit, ſtudioſe faciat ea ſeruare. In hoc indiget Prælatus non modica diſcretione, vt ſciat inter rigorem, & remiſſionem medium tenere. Si autem nimis fuerit rigidus, & ipſe minus erit dilectus fratribus, & illi minus erunt voluntarij ad alia, quæ vtiliora, & neceſſariora forent. Rurſum ſi fuerit pluſquam conuenit remiſſus, in talibus cito maior diſſolutio ſubſequetur. Qui ſpernit modica, paulatim decidit, ait Sapiens.

Medium inter rigorē, & remiſſionem.

Eccl. 19.

6 Circa lapſorum correptionem diſcretio Prælati ſimiliter vigere debet. Hic eſt ordo ſecundus tres gemmas continens, quia triplex continentia ad hoc eſt neceſſaria, ſicut ſunt tria genera delinquentium. Quidam enim cum deliquerunt, mox aut intus moti à Spiritu, aut foris correpti ab homine, ad pœnitentiæ remedium confugiunt.

2. In lapſis corrigēdis.

Tria genera delinquentium.

His

Primi ſtatim reſipiſcunt.

His cum clementiæ fomentis medicus ſpiritualia remedia ſatisfactionis ſic temperata debet adhibere; quibus & ſatisfaciant Deo de offenſis, & proximo de ſcandalo: vt cæteri peccare magis timeant; & tamen propter leuitatem remedij ipſos non pœniteat ſe pœnitentiæ ſubmiſiſſe. Nam dicit Paul.

Ad Gal.6.

Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis (ſubaudi medici) huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans temetipſum, &c. ideſt, talem ei ſatisfactionem imponite, per quam cognoſcat pondus reatus ſui, ita tamen clementer, ſicut tibimet velles alium compati, ſi tali peccato delinqueres: & hæc eſt vna gemma ſecundi ordinis diſcretio talis. Alij cum delinquunt, tegunt, palliant, defendunt: & virus interius latet. Et licet rector ex certis indicijs deprehendat ibi ſaniem putridam eſſe collectam, tamen non ita erumpit exterius, nec

2. Tegunt, & excuſant peccatum.

per

per euidens teſtimonium, nec per voluntariam confeſſionem, quòd poſſit opportunè ferro apertæ cor rectionis ſecare. Si corripit, non proficit: & videtur magis vitiorum diffamator, quàm vitioſorum corrector: ſed mouetur, & diſſimulat, vritur, & anxiatur tàm pro anima fratris, quàm pro ſe, quia non corrigit delinquentem. Cum ergo aliud congrue facere non poſſit, portet, diſſimulet, patientiam ſuam exerceat: &, quod arguendo non valet, orando laboret obtinere: vt aut Deus citius demum corrigat, aut latentem eius malitiam detegat, vt aliquod remedium apponatur. ſicut Dominus Iudam proditorem diu tacite tolerauit, quòd eum aperte non corripuit, donec intantum eius iniquitas creuit, quod per ſe patenter erupit. Quæ quamdiù latuit, licet in ſe lethaliter ægrotaret, tamen alijs non nocuit: & ideo irreprehenſibiliter potuit tacite tolerari Nam dicit

Quandiu ſuperiori tolerandum.

Digitized by Google

Matt. 13. dicit Dominus in Matth. Sinite utraque creſcere vſque ad meſſem, ideſt zizania cum tritico. Et in Apoc.dicitur. Qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc. Debet tamen talibus, vbi poteſt, caute caueri ab occaſione peccandi:& in communi moneri debent, vt reſipiſcant, iuxta illud. Væ homini illi, per quem filius hominis tradetur. Sed cum ad tam ſingulare facinus non potuiſſet Iudas ſubito proruiſſe, niſi diu paulatim in deterius ſemper prolapſus apparet eum à Domino in malo ſtatu diu occulte toleratum. Ego tacens, & quaſi non videns. Talis ergo diſſimulatio in corde Rectoris multa diſcretione indiget, vt in neutro deuiet à iuſto. Et hæc eſt gemma ſecundi ordinis ſecunda in pectore ſacerdotis. Tertij offendunt grauiter apertè, & non recipiunt debitam correctionem, vel ficte recipiunt, quia non emendantur, & alij ex eis fiunt deteriores, vel ſcandalizantur de ipſis;

Apoc. vlt.

Matt. 26.

Iſa. 17.

Tertij aperte mali, & noxij.

ipſis ; vel imitari eos incipiunt , ſi
vident eos impunè peccare,volen
tes ſibi parci , ſicut illis parcitur.
Vbicunque ergo quatuor illa con- Qui ejcien
ueniunt,ſcilicet grauiter aperte, di.
peccare , & non eſſe ſpem corre-
ctionis propter obſtinationem,ſeu
inueteratam mali conſuetudinem,
& alios infici per eius exemplum;
vel ſcandalizari,quia talia toleran
tur,quid reſtat,niſi vt ouis morbi-
da abijciatur, & membrum putri-
dum præcidatur,ne ſana inde infi-
ciantur,&corrumpantur?Vnde di-
cit Apoſt.ad Gal.5. Vtinam & ab-
ſcindantur,qui vos conturbant. Et
ad Corint. Auferte malum ex vo- *1. Cor. 5.*
bis metipſis. Quod ſi infidelis di-
ſcedit,diſcedat.Et Luc.dicitur.Suc *Luc. 13.*
cide ergo illam(ideſt ficum infru-
ctuoſam)vt quid etiam terram oc
cupat?Et Matth.Omnis arbor,quæ *Matth. 3.*
non fert fructum bonum, excide-
tur.Et in Num.Præcipe filijs Iſrael, *Num. 5.*
vt eijciant de caſtris omnem le-
proſum,& qui ſemine fluit, pollu-

tuſque

tuſque eſt ſuper mortuo, ne contaminent ea, cum habitauerint vobiſcum, &c. Ad iſta tamen non debent impetu ferri, ſed maturo conſilio prudentum, & ſpiritum Dei, & donum conſilij habentium. Omnia cum conſilio fac, & poſt factum non pœnitebis. Et in Matth. Qui ſcandalizauerit vnum ex puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, vt ſuſpendatur mola *aſinaria* in collo eius, & demergatur in profundum maris: hoc eſt cuius vita in habitu religioſo magis ſcandalizat ſimplices, quam ædificet, expedit, vt foris miſſus ſolus damnetur, quàm per eum ſacra Religio contaminetur.

Maturo tamen conſilio.

Eccleſ. 23.

Matt. 18.

7 Tertius ordo verſatur circa negocia, quæ per Prælatum ſunt diſponenda: quorum alia expedit, vt alijs diſponenda committat, alia per ſe ipſum diſponat, alia præcidat, & remoueat, quantum poteſt. Sic Chriſtus commiſit alia diſcipulis procuranda, vt Iudæ loculos, ſibi-

3. Circumſpectio in negotijs.

Quædam alijs committat.

ſibimet retinuit prædicationis, & curationis officium, vt patet in Luc. Requiſitus enim, vt inter fratres quoſdam hæreditatem diuideret, reſpondit. Homo, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem inter vos? Exteriora, & temporalia corporalis neceſſitatis officia, ſi per ſe ipſum voluerit actu diſponere, impeditur ab interiorum, & meliorum prouiſione: quia ſparſus ex ſe mentis oculus minus videt interiora, & neceſſariora ſaluti. Vnde in Exodo dicitur: Eſto tu populo in his, quæ ſunt ad Deum, & leuius feres, partito in alios onere, ſcilicet leuiorum, & in Act. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis, &c. Si alios non haberet, quibus curam exteriorum committeret, potius deberet ab alio fraudem in temporalibus pati, quàm ipſe Prælatus in talibus occuparetur, exemplo Chriſti, qui ſciens Iudam eſſe furem, tamen permiſit eum exteriora pro-

Luc. 12.

Vt temporalia.

Exod. 18.

Act. 6.

Digitized by Google

Ioan. 12. curare iuxta illud. Fur erat,& loculòs habebat, & ea, quæ mittebantur,portabat.Hoc eſt contra illos, qui facilius inueniunt, quibus curam animarum committant, quàm rerum ſuarum temporalium,cum incomparabiliter maius ſit diſpendium periclitari animas, quàm res perire. Spiritualia vero, & quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, & profectum virtutum, principaliter debet animarum cuſtos,& rector ſibimet curanda retinere,cum hæc ſint de ſubſtantia officij paſtoralis;& de his maximè ſit in iudicio rationem Domino redditurus. Hæc ſunt, qualiter regula ſtudioſe ſeruetur,& alia ſtatuta, & ordinis diſciplina.Item quod pax,& dilectio ſit inter fratres.Item ad ipſum pertinet conſcientias ſingulorum agnoſcere, & de quibuslibet perplexitatibus expedire: pericula peccatorum prouidere, & præcauere:monere fratres,vt proficiant: corrigere corrigenda, elucidare

Spiritualia ſibi reſeruet.

du-

dubia: informare ſingulos qualiter officia ſibi commiſſa congruè adminiſtrent: quo & fratribus, prout conuenit, ſufficiant; & cõſcientiam non offendant. Vbi verò non poteſt hominibus ſatisfieri, niſi cum offenſa Dei, ibi ſeruetur ad Deum obedientia, & ad homines patientia: & dicamus cum Petro. Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus. Prælatus verò gerit vicem capitis in corpore fraternitatis; vt, cum alia membra dedita ſunt actionibus ſibi competentibus, caput omnibus præſidendo prouideat quaſi omnium ſenſuum capax, & omnia regens, & ſenſum, & motum omnibus tranſmittens per iuſſiones, vel conceſſiones ſanctæ obedientiæ, quaſi quadam compaginatione neruorum. Vnde & caput ſingulari actione non occupatur, vt vacet omnium membrorum prouiſioni. Omnibus enim proficit, pro omnibus audit, odorat, guſtat, & loquitur. Sic & Præ-

Act. 5.

Prælatus quaſi caput

latus ſibi commiſſis. Ipſi enim peruigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri, ait Apoſt. Superflua verò, & non neceſſaria ſaluti, vel profectui animarum negocia expedit præcidere: & tam à ſe, quàm à fratribus (quantum opportune poterit) remouere. Cum enim propter temporis breuitatem, & diei malitiam vix neceſſarijs ſufficiamus diſponendis; ſi ſuperuacuis, & alienis volumus occupari negocijs, negligimus vtiliora, & meliora: cum diſtractus animus ad plura, ſit minor ad ſingula prouide peragenda. Inde fit aliquoties cum Prælati, & Religioſi nimis ſe exterioribus occupationibus implicant, ædificiorum, librorum, cauſarum, & aliorum, quibus fructuoſius carerent, vt non ſolum meliora interim negligant, ſed etiam conſcientiam ſæpius inquinent: & ex vſu exteriorum tenebreſcat oculus mentis ad contemplationem ſpiritualium, & interno-

Hebr. 13.

Non neceſſaria reſecet.

Quanta pernicies ex ſuperfluis negotijs exterioribus.

norum, & tepeſcat ad deſiderium ſupernorum. Sicut enim humores noxij affluunt, vbi fuerit in corpore læſio, niſi cautè remoueantur, ne fiat ibi tumor, vel vlcus; ita & negocia creſcunt ad extinctionem ſpiritus, qui ſe eis acquieuerit occupari. Ideo diſcretio Prælati debet prouidè proſpicere quid ex quolibet euentu poſſit conſequi: &, quæ negocia admittere, vel quantum expediat ea exequi, circumſpecte rimari. Ait enim ſapiens: fili ne in multis ſint actus tui. Qui ſarcinam ſatis grauem portat; imprudens eſt, ſi adhuc onera plura ſibi portanda imponit, quibus poteſt opportune carere. *Eccleſ. 11.*

8. Super omnia verò debet ſemetipſum Rector circumſpicere, ne alijs prouidens ſe ipſum negligat, ne alios ſaluans ſe ipſum in periculum demergat. Quid enim prodeſt homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Hic eſt quar- 4. Circumſpectio circa ſe ipſũ. *Matt. 16.*

tus ordo gemmarum triplici circumſpectione, quaſi pretioſorum trium lapidum ornatu complendus. Ait enim Ioan. Videte voſmetipſos, ne perdatis, quæ operati eſtis (ſupple in alijs) ſed vt mercedem plenam ſuſcipiatis. Vna circumſpectio ſui verſatur circa conſcientiæ ſerenitatem, vt illa ſemper ſecura ſit, & munda. Secura ſit, vt nihil velit, agat, iubeat, vel permittat illicitum, & indecens, profeſſionique ſuæ contrarium, in quo peccatum, ſeu ſcandalum deprehendatur. Munda, vt de bonis, quæ facit, vel promouet, gloriam ab hominibus non captet; nec ſibimet exinde immoderate placeat: ſolius Dei beneplacitum in omnibus quærens; vt, quæ pro eo facit ideſt vice Dei, etiam pure faciat propter eum, & ipſius amorem. Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit: hoc eſt, ſi intuitus intentionis purus fuerit charitate, totum corpus bonæ operationis dignum

2. Can.

1. Circa cõſcientiam.

Matth. 6.

gnum

gnum erit præmio lucis æternæ. Si autem nequam fuerit,&c. Scrutetur ergo conſcientiam ſuam ſollicite dijudicans,quid egerit, quid omiſerit de agendis, & quo fine bona fecerit:& de malis doleat,& confiteatur,& corrigat, & caueat: de bonis verò non in ſe,ſed in Domino glorietur cum Apoſtolo,qui ait. Si noſmetipſos djiudicaremus, non vtique iudicaremur. Qui puluerem ab alijs detergit,vix poteſt tranſire,niſi & ipſe puluere reſpergatur, quem etiam in ſe detergere neceſſe habet, iuxta illud. Medice cura te ipſum. De bonis verò,quæ facit,ſic lætetur,vt inde non extollatur, æſtimans,quod non propter ſe, ſed propter alios, quibus præeſt,Deus dederit ei benefacere,vel dicere,vel ſentire. Alia circumſpectio ſui verſatur circa exteriores mores, & verba, quibus oportet eum alijs magis,quàm ſibimet deſeruire. Qui enim pluribus cogitur viuere ad exemplum, & ſatisface-

1. Cor. 11.

Luc. 4.

2. Circa mores exteriores,& verba.

re ſingulis, & omnibus placere, multa indiget diſcretione, vt medium valeat tenere, ne ſit nimis triſtis, vel hilaris; nimis ſeuerus, vel lenis; nimis ſocialis, vel alienus; nimis tacitus, vel verboſus; nimis durè loquens, vel blandè; nimis rigidus, vel remiſſus; nimis ſæpe cum hoſpitibus, vel rarò; nimis lautè reficiens, vel tenuiter; nimis facta fratrum obſeruans, vel diſſimulans; nimis fouens aliquos, vel alios paruipendens, & ſimilia. Cum ergo non poſſit ſemper tenere, quod de omnibus placeat, minus tamen deuiat, ſi ad benignitatis partem plus declinat, per quam redditur ſubditis magis amabilis, ob quam ei libentius obtemperant, & audacius ad eum recurrunt in quibus indigent, & alacrius imitantur. Ipſa enim poteſtatis auctoritas facit eum ſatis timendum ſubditis: &, ſi huic iungitur auſteritatis ſeueritas, pauidis fit mentibus oneroſa. Vos autem cum auſteri-

Ad benignitatem declinandum.

ſteritate imperabatis eis, & cum potentia: & diſperſæ ſunt oues meæ, dicit Dominus: &, Noli eſſe quaſi leo in domo tua, ſubuertens domeſticos tuos. Hinc eſt, quod ipſe ſummus princeps Paſtorum Dominus Ieſus tantam nobis benignitatis charitatem exhibuit, vt ſe nobis faceret amabilem, & ita imitabilem; & per amorem ſuæ humanitatis traheret ad amorem, & cognitionem ſuæ Diuinitatis; vt dum viſibiliter Deum cognoſcimus, per hunc in inuiſibilium amorem rapiamur. Sic & Vicarius Chriſti Prælatus ad hoc maxime ſtudeat à ſubditis diligi, vt ſic facilius trahat eos ad amorem Chriſti. In omni tamen dubio ſemper magis inclinet ſe ad illud, quod ſecundum veritatis iudicium, virtuti charitatis, & humilitatis, & profeſſæ puritati magis conſonat, & euangelicæ perfectioni. Vltimo etiam ipſa diſcretio (quæ cætera omnia dijudicat) circumſpiciat ſe ipſam,

Ezech. 34.
Eccleſ. 4.

3. Circa ipſam diſcretionem.

ipſam, ne ei contingat; vt oculo corporis, qui, cum alia videat, non videt ſeipſum: videlicet, ne plus ſapiat, quàm oportet ſapere; ne plus ſibi credat, quàm expedit; ne ſit ſapiens in oculis ſuis, quia teſte beato Gregorio, ſicut ſubditorum tentatio eſt reprehendere in Prælatis, quod in multis non recte agant, ita Prælatorum tentatio eſt, quòd ſe cæteris ſapientiores æſtimant. Vnde dicitur. Vidiſti hominem ſapientem ſibi videri? magis illo ſpem habebit ſtultus. Stultus enim ſibimet non confidens, quærit conſilium à ſapientibus, ne decipiatur: ille autem dum de ſe plus, quàm debet, præſumit, etiam vbi errat, recte ſe plerumque ſentire deceptus putat. Inter omnes autem tentationes videtur iſta periculoſior cuique Chriſtiano, ſcilicet proprio ſenſui nimis inniti. Cum enim nemo reperiatur ita perſpicacis intelligentiæ, quin poſſit in aliquibus falli, qui hoc totum, & ſolum

Ex lib 25. mor. c. 14. in fine, & fuſius lib. 34. c. 18.

Prou. 26.

Periculoſiſſima tentatio, ſibi præfidere.

repu-

reputat iuſtum, quod ipſe ſenſerit, aſtuto aduerſario ad varias ſeductiones ſub ſpecie boni liberum aditum pandit. Ait enim Pſal. Sedet in inſidijs cum diuitibus in occultis, vt interficiat innocentem. Ibi enim libentius inſidiatur, vbi maiores meritorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocentem inquirat, & occidat, vbi ſe Deo magis obſequium præſtare ſperabat. Vnde cautum eſt ſemper Rectori conſilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex * humilitas conſiſtit: primo ſi alij idem ſentiunt, quod & ipſe ſecurior eſt, quòd non decipiatur. Secundo quicquid fecerit cum prudentium conſilio, ſi aliquid inde euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quàm ſi de ſuo tantum ſenſu id feciſſet. Tertio quòd ſæpe in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoſcere per ſe, vel alium, quod ante non intellexit. Hinc Moyſes, cui Deus facie ad fa-

Pſal. 9.

* vtilitas. In conſilio exquirēdo triplex vtilitas.

Exod. 18.

faciem loquebatur, conſilium Ie-
tro ſoceri ſui gratum habuit,& ſer
uauit. Hinc Apoſtolus Paulus Spi-
ritu ſancto repletus, Euangelium,
quod per reuelationem Ieſu Chri-
ſti didicerat,ipſius inſtinctu aſcen-
Gal. 2. dens Hieruſalem, cum Petro, &
Ioanne,& Iacobo Coapoſtolis ſuis
contulit,vt eſſet ſecurior in prædi-
cando, cum ab eis non diſcorda-
ret,& exemplum per hoc daret fi-
delibus Prælatis conſilium requi-
Eccl. 32. rendi. Omnia cum conſilio fac,
& poſt factum non pœnitebis. ait
ſcriptura. Aliqui vero cum ad of-
ficium regiminis aſſurgunt, ita ſe
continuò repletos ſpiritu ſcientiæ
reputant, vt omnia anteceſſorum
ſuorum facta ſtulta iudicent, &
peruerſa;alij verò econtrario cum
ab eodem abſoluuntur officio,
quæcunque ſucceſſores eorum fa-
ciunt, ſimili modo condemnant;
non attendentes, quod ſicut ipſi
aliorum facta deprimunt, ita eo-
rum facta alij poſſunt deſpicere.
Huic

Non damnanda deceſſorum, vel ſucceſſorum facta.

Huic dicit Iſa. Væ qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris? Nullorum enim facta tam ſtudioſè ſolent ab alijs obſeruando notari, ſicut illorum, qui aliorum facta ſeuere dijudicant, ſi fortè in quo ipſi alios arguunt, reprehenſibiles deprehendantur. Sunt enim duo genera hominum, quorum conſilia prudens Rector non facile debet recipere, ſcilicet adulatores & detractores. Primi iſtorum ſeducunt eum, vt magis de ſe, quàm expedit, præſumat. iuxta illud. Qui beatum te dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant, ne de te vera ſentias in humilitate propriæ cognitionis. Secundi inducunt eum, vt peius, quàm habet, de alijs ſuſpicando ſentiat; & ſæpe innocentes condemnet, & priuſquam veritatem rei plenè cognoſcat: dicente Scriptura. Aures principum ſimplices, & ex ſui natura aliud æſtimantes, callida fraude decipiuntur. Et malis quorundam

Iſa. 33. Qui iudicant, iudicantur.

Non audiẽdi adulatores.

Iſa. 3.

Nec detractores.

Heſter. 16.

ſuggeſtionibus Regum ſtudia deprauantur, vt eos, qui credita ſibi officia diligenter obſeruant, & ita cuncta agunt, vt omni laude ſint digni, mendaciorum cuniculis conentur ſubuertere, &c. Cum autem tribus de cauſis ſoleat requiri conſilium: ſcilicet propter emendationem, vt diſcatur, de quo dubitatur: propter auctoritatem, vt magis habeat vigoris, quod per tales conſultum fuerit: & propter pacem, ne habeant aliqui occaſionem murmurandi; propter primam cauſam conſulendi ſunt prudentiores, propter ſecundam nominatiores, & propter tertiam omnes, ad quos negocium pertinere videtur. Sed quia ſingularia ſine numero ſunt, in quibus diſcretio eſt neceſſaria, non poteſt dari certa, & communis regula, quæ valeat pro omnibus.

Conſilium reqniritur propter emendationem, auctoritatem, pacem.

Qui conſulendi.

QVOD

QVOD SEXTA PRAElatorum ala, eſt deuotio ad Deum. Cap. VIII.

1 SEXTA, & vltima ala, ſine qua reliquæ perfici non valent, maxime eſt neceſſaria: vt ſit deuotus ad Deum, per quam zelus iuſtitiæ accenditur, pietas compaſſionis infunditur, patientia roboratur, exemplum bonum conditur, diſcretio clarificatur. Hæc eſt vnctio ſpiritus, docens de omnibus, quæ expediunt ſaluti 1. Io. 2. Vos vnctionem habetis à Spiritu ſancto, & noſtis omnia; & non neceſſe habetis, vt aliquis vos doceat: ſed ſicut vnctio eius docet vos de omnibus. Deuotio mentem illuminat ad cognoſcendum quid ſit melius. Ioan. 14. Docebit vos omnia, & ſuggeret, &c. Inflammat ad appetendum bonum. Eccl. 24. Qui edunt me adhuc eſurient: &

Deuotio perficit prædictas virtutes.

Illuminat.

Inflammat.

qui

Roborat. qui bibunt me, &c. Roborat ad perficiendum. Deus eſt enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate. Facit

Horret peccata. *Pſal.* 118.

horrere peccata. Pſal. 118. Iniquitatem odio habui. Apoc. 10. Liber comeſtus dulcis guſtu, amaricat

Ordinat actiones.

ventrem. Actiones ordinat ad virtutes. Can. 2. Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me

Componit mores, &c. Vide.

charitatem. Mores exterius componit, & verba. Thob. 3. Numquam cum ludentibus miſcui me: neque his, qui in leuitate ambulant. Scientiam fidei dulcem reddit. *Eccl.* 6. Sapientia enim ſecundum nomen ſuum eſt, ideſt, ſapida ſcientia. Spem in fiduciam erigit. Rom. 8. Ipſe Spiritus ſanctus reddit teſtimonium nobis, quod ſumus filij Dei. Amorem Dei accendit. Rom. 5. Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis. Deo familiarem efficit. Exod. 33. Loquebatur Dominus cum Moyſe, ſicut

homo

Digitized by Google

homo loqui ſolet ad amicum ſuum. Dat fiduciam impetrandi petita 1. Ioan. 3. Fiduciam habemus ad Deum,& quodcumque pe tierimus, accipiemus. Orationem impinguat. Pſal. 19. Holocauſtum tuum pingue fiat.Eccl.38. Impingua oblationem.Pium,& affectuoſum facit.Sap.7 Suauis, humanus, benignus eſt ſpiritus ſapientiæ. Cor humiliat. Iſa.57. Super quem requieſcet ſpiritus meus niſi ſuper humilem?&c.Oleum ſpiritum premit in olla feruente. Contra aduerſa conſtantiam præſtat.Pſal.26. Dominus illuminatio mea, & ſalus mea,quem timebo? & Rom.8. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Omnia opera bona delectabilia facit. Sap. 8. Non habet amaritudinem conuerſatio illius nec tædium; ſed lætitiam,& gaudium. Mentem in ſuperna eleuat. Si direxerit ad Deum cor ſuum; Spiritum eius, & flatum ad ſe trahet. Mundum vileſcere facit. Ec-

cleſ. 1. Vidi, quæ fiunt cuncta ſub ſole: & ecce omnia vanitas. Deſiderare cæleſtia cogit. Phil. 1. Coarctor è duobus, deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Peccata delet, & pœnas peccati. Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Merita ſublimat. Sap. 8. Si diuitiæ appetuntur, quid ſapientia locupletius, quæ omnia operatur? Proximos maxime ædificat. Eccleſ. 45. Offerre illi incenſum dignum in odorem ſuauitatis. Cor. 2. Chriſti bonus odor ſumus. Dæmones fugat. Thob 6. Fumus eius extricat omne genus Dæmoniorum. Angelos inuitat, & Sanctos. Pſal. 67.
Pſal. 67. Præuenerunt principes coniuncti pſallentibus. Thob. 12. Quando orabas cum lacrymis, &c. Hæc & multa alia deuotionis gratia confert: ideo præcipue Rector animarum ſtudioſus eſſe debet eam habere, per quam ſemper informetur, quid faciat: adiuuetur, vt poſ-

ſit:

ſit : conſeruetur , ne deuiet . Non enim pro ſe ſolum orare neceſſe habet , ſed etiam pro illis, qui ſibi commiſſi ſunt: quos non ſufficit ſine diuino auxilio cuſtodire. Pſal. Niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, &c. Eſt enim Prælatus mediator inter Deum , & ſubditos : vt, ſicut negotium Dei gerit apud illos docendo, corrigendo, ſurſum agendo ; ita etiam negotia eorum ſtudeat apud Deum fideliter promouere, placando, gratiam impetrando, & conſeruando à malo. Deut. 5. Ego ſequeſter, & medius fui inter Deum, & vos.

Pſal. 126. Prælatus mediator inter Deũ, & ſubditos.

2. Alia autem eſt deuotio communis , alia ſpecialis, alia aſſidua. Communis in diuinis officijs; ſpecialis in orationibus; aſſidua in omnibus agendis. Circa officia diuina triplicem debet habere diligentiam deuotionis, ſcilicet, vt omnia fiant ordinatè, & non confusè, & ſine erroris hæſitatione: vt quiſque deputatum miniſterium congrue

Deuotio alia communis.

Circa diuina Officia.

Vt fiant ordinatè.

Digitized by Google

1.Cor.14. grue exequatur. Cor. Omnia ho-
2.Par.25. neſte, & ſecundum ordinem fiant
in vobis.Paralip.25.Dauid,& om-
nis exercitus ſegregauerunt in mi-
niſterium Domini, qui propheta-
uerunt in citharis, pſalterijs, &
cymbalis ſecundum numerum
ſuum dedicato ſibi officio ſeruien-
Vt ſtrenuè. tes. Item, vt ſtrenue,& non pigre,
ſeu deſidioſe opus Domini, ſcili-
cet Diuini cultus officium peraga-
tur.Hiere.48.Maledictus,qui facit
Vt reuerenter, & attente. opus Dei fraudulenter.Item,vt de-
uote,& reuerenter,ſine aliqua diſ-
ſolutione, & ſtrepitu, diſtincte, &
attente diuina officia perſoluan-
tur;ſicut in conſpectu Angelorum,
& in præſentia Dei. Eccleſ.39. In
omni corde, & ore collaudate, &
benedicite nomen Domini.

Fiunt enim 1. ad imitationem cœleſtis concentus. 3 Officium enim diuinum in
Eccleſia Spiritus ſanctus ordinauit
fieri quinque de cauſis.Primo pro-
ter imitationem cœleſtis concen-
tus,quo Sancti, & Angeli in cœlo
aſſidue in præſentia Dei eius lau-

dibus

dibus ſunt intenti. Pſalm. Beati, qui habitant in domo tua Domine: in ſæcula ſæculorum laudabunt te. Cum enim ſecundum promiſſionem ſuam. Matth. 28 Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſq. ad conſummationem ſæculi: hic dignetur Chriſtus nobiſcum eſſe veraciter, tam ſacramentaliter, quam ſpiritualiter, dignum eſt nos ei pro modulo noſtro aliqualem exhibere reuerentiam honoris, & laudis, iuxta exemplar ſimilitudinis cæleſtis: vt ei & ſi non continue, ſicut illi cæli cantores, ſaltem interpolate pro noſtra fragilitate pſallendo alacriter aſſiſtamus, imitantes illam, quæ ſurſum eſt Hieruſalem matrem noſtram. Gal. Secundo, vt beneficiorum Dei memores, certis horis gratias pro his laudando, & orando ei iugiter referamus, qui natus in nocte ex Maria Virgine, mane iudici paſſurus aſſiſtitur: diluculo reſurrexit: hora tertia flagellatur, & poſt Spiritum

Pſal. 83.

2. Ad gratiarum actionem.

ſanctum miſit Apoſtolis: ſexta crucifixus: nona in cruce pro nobis mortuus: veſpere cœnans corporis, & ſanguinis ſui nobis ſacramenta tradidit: & completorio ſepultus eſt. Miſſarum autem celebratio non tantum eius nobis paſſionis myſterium memorandum ingerit, ſed & præſentiæ ſuæ gratiam exhibet, & ſub forma ſacramenti nos ſe ipſo ſpiritualiter paſcit. Si ergo iuſtum eſt nos horum nunquam obliuiſci: ita expedit ea ſemper recolere certis horis. Iſa. 63. Miſerationum Domini recordabor: laudem eius ſuper omnibus, quæ reddidit nobis. Tertio vt noſmetipſos ſic aſſidue ad deuotionem excitemus: & ignem amoris Dei per hoc nobis, ne per deſidiam, ſeu alias occupationes tepeſcat, continue reaccendamus. Leuit. 6. Ignis eſt iſte perpetuus, qui nunquam deficiet: quem nutriet Sacerdos in altari ſubijciens manè ligna. Ignis eſt deuotionis feruor,

3. Ad excitandam deuotionem.

qui

qui ſemper in altari cordis ardere debet: quem Sacerdos deuotus ſemper ſubijciendo ligna diuinæ laudis debet nutrire, nequando extinguatur. Pſalm. 33. Benedicam Dominum in omni tempore, &c. Quarto, vt ſimplices Fideles, qui per ſe neſciunt certa orandi tempora eligere, per hoc ad orationis ſtudium aſſuefaciamus: vt ſaltem tunc ad Eccleſiam oraturi conueniant, quando ibidem diuinæ laudis officia perſoluuntur: &, vt minus afficiantur tædio ibi perſiſtēdi, quandiu coram ſe vident clericos celebrare diuina. Luc. 1. Omnis multitudo populi erat foris hora incenſi. Multi enim rudes vix vnquam ſe orationi offerrent, ſi foris non certis temporibus in Eccleſiam ex conſuetudine ad diuinorum celebrationem, & verbi Dei recitationem ordinarie vocarentur. Quinto propter decorem religionis Chriſtianæ, quia decens eſt, & congruum; vt, ſi Iudæi, &

4. Ad prouocationem ſimplicium.

5. Propter decorem Religionis Chriſtianæ.

Gentiles,& quidam hæretici quandoque conuenticula ſua faciunt: & ſua prophana ibi commercia celebrant:& ritus ſuæ perfidiæ obſeruant,multo dignius,qui vera,& ſacroſancta habent ſacramẽtorum myſteria, ad ea celebranda, & veneranda ſæpe conueniant:& debita Conditori ſuo laudum ſolemnia perſoluant: quibus & gratiam Dei ampliorem mercentur, & vitam æternam:& quibus alliciantur ſimplices ad religionis ſanctæ reuerentiam,& amorem.Eccl.47. Dedit in celebrationibus decus, & ornauit tempora,&c.Inter omnes ergo exteriores obſeruantias maior debet diligentia diuino officio adhiberi; vt,ſicut dictum eſt ordinate fiat, ſtrenuè, & deuotè. Alia enim tempora facimus pro Deo: in hoc autem aſſiſtimus Deo: & intendimus Deo, & alloquimur eum,& nos ipſe: ſimul & pro noſtris neceſſitatibus eius auxilium poſtulamus.

Præcipua diligentia debita diuino officio.

4 Spe-

4 Specialis deuotio conſiſtit in orationibus priuatis, in familiaribus vocalium orationum recitationibus, veluti Pſalmorum, Litaniarum, & aliarum orationum: quas in ſecreto quiſque per ſe extraordinarie ruminando perſoluit. Matth. 6. Cum oratis dicite, Pater noſter. Item in ſacris meditationibus, cum quis ante mentis oculos recolligit peccata propria, & miſerias, & futura ſupplicia, vel beneficia Dei generalia, ſeu ſpecialia; & paſſionem Chriſti, & bonitatis eius dulcedinem, & præmia repromiſſa: vt ex his concipiat deuotionis affectum, timoris, vel amoris Dei, deſiderij, mœroris, vel gaudij ſpiritualis. Pſal. 76. Meditatus ſum nocte cum corde meo, &c. Item in pijs erga Deum affectibus, & lacrymis, & ſuſpirijs, & ſanctis deſiderijs amoris, & alijs internis, & ineffabilibus motibus cordis; in iubilis, exceſſibus, & raptu, & abſorptione ſpiritus in Deum:

Alia deuotio ſpecialis.

1. In priuatis orationibus.

2. In meditationibus.

3. In pijs affectibus.

Digitized by Google

1. Cor. 6. Deum:quo adhærens Deo vnus ſit ſpiritus cum eo per puræ intelligentiæ lucem, & cognitionem Dei, & amoris eius ardorem, & glutinoſam fruendi inhæſionem. Rom.8. Ipſe Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

Identidem recurrendũ ad orationem.

Quod ſi Prælatus præpeditur varijs curarum diſtractionibus ſpeciali deuotioni ſæpius intendere: ſaltem interdum, cum opportune valet, quaſi furtim, & raptim ad orationis ſtudium ſe conferat, ne omnino refrigeſcat:ne in deſuetudinem orandi veniat:ne Deo alienus efficiatur: ne gratia diuinæ propitiationis ei quaſi inſenſibiliter ſubtrahatur. VndeMoyſes,cum per populi negotia exterius vexaretur,crebro in tabernaculum fœderis ad Dominum recurrit,familiare ipſius colloquium ibi expetens, quo intrinſecus in ſpiritu reficeretur. Dominus quidem diebus

Luc. 6. prædicans turbis,noctibus in orationibus ſolus pernoctauit: & licet

cet parua detur mora Prælato o- randi; tamen, quia pro alijs debet ex officio orare, datur ei quando- que propter alios copioſior oran- di gratia: vt, quibus prodeſt agen- do, poſſit etiam orando prodeſſe: tantum non negligat quærere; nec abijciat, cum offertur: ne ex meri- to ingratitudinis ab eo gratia elon getur.

Prælati ora tio ab offi- cio iuuatur

5 Aſſidua deuotio ſemper ei debet adeſſe, ſicut & quibuſlibet proficere volentibus in religionis virtute. Et ipſa triplex eſt. Vna eſt iugis memoria Dei ante oculos cordis. Pſal. Prouidebam Deum in conſpectu meo ſemper. Oculi mei ſemper ad Dominum, &c. In om- ni loco, & tempore ſemper debet homo ſtudere Deo intendere, quaſi ſit coram eo per mentis in- tuitum. Vnde ſolebant dicere Elias, & Eliſeus 3. Reg. 18 Viuit Dominus, in cuius conſpectu ſto. Sicut enim Angeli quocumque mittantur, tamen à diuina contem pla-

Alia deuo- tio aſſidua.

1. In iugi memoria Dei.

Pſal. 24.

platione non recedunt, ita homo virtutis, pro ſuo poſſe, ſemper Dei
1. memoriam à ſuo corde non remoueat. Vnde ſi aliquando contigerit, ſemetipſum inde redarguat.
In lib. medit. cap. 6. Bern. Omne tempus, quo de Deo non cogitas, puta te perdidiſſe. Nam & ſi profunde non poſſis cogitationem tuam ſemper in ipſum defigere meditando, ſaltem memorando, cordis intuitum in eum dirige: &, cum datur opportunitas, ipſa memoria in meditationem ſeu orationem formetur: ſicut qui materiam formandæ imaginis ſecum circumfert; vt, cum habuerit opportunitatem, aliquid in ea ſculpendo operetur.

2. In continuo ſtudio placendi Deo.

6 Alia eſt continuum ſtudium Deo placendi, in omni actione, *vel* locutione: vt ſemper quaſi in eius præſentia caueat, vnde ei diſpliceat: & doleat, ſi forte fecerit: & ſtudeat, in quo, & qualiter ei poſſit magis placere. 2. Cor. 5. Contendimus ſiue abſentes, ſiue præſen-

ſentes placere illi. Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti. Semper enim debet Religioſus ſe gerere, quaſi in proximo ſit tribunali ſummi iudicis præſentandus Luc. 12. Eſtote parati, quia qua hora non putatis, filius Hominis veniet. Omnia noſtra videt, quæ facimus; &, ſicut non obliuiſcitur bonorum operum ad præmiandum ex diuturnitate temporis, ita nec malorum ad puniendum, niſi per pœnitentiam diluantur. Eccl. 23. Peccator contemnens animam ſuam dicit. Nemo circum ſpicit me, quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altiſſimus: & non intelligit, quoniam omnia videt oculus eius, &c.

7 Tertia eſt: omnia agenda oratione ſaltem mentali præuenire: ad omnes euentus oratione ſe præmunire: omnia beneficia gratiarum actione proſequi, ac laude diuina. Agenda petat à Domino, ſibi ſaluBriter inſpirari: euentum dirigi ad ſalu-

3 In præueniendis oratione negotijs, & euentu præmuniendo, & gratijs agendis.

ſalutis profectum: beneficia augeri, & conſeruari. Sicut enim nauta præuidens tempeſtatem, feſtinat ſæpius ingredi portum ſecurum; ita Religioſus ad orationis portum continue confugiat: vbi omnes periculorum colliſiones euadat. Et in omnibus agendis ſemper plus orationi fidat, quam propriæ induſtriæ, vel labori. 2. Paral. 20. Cum ignoremus, quod agere debeamus, hoc ſolum habemus reſidui, vt ad te oculos noſtros dirigamus, videlicet, in oratione. Pſalm. Sicut oculi ſeruorum in manibus dominorum ſuorum. His igitur, & alijs pennis Eccleſiaſticus Seraph. ideſt, Prælatus ſpiritualis Domino ſedenti ſuper ſolium excelſum, & eleuatum, ornatus aſſiſtat: quarum primas duas ſuper caput eleuet, medijs duabus corpus, & pedes contegat; vltimis duabus in latum, & altum volet: vt zelum eius non humanæ laudis feruor deprimat, nec compaſſionem eius carnalis in-

Pſal. 122.

Alarum harum diſpoſitio in Prælato.

inclinet affectus: ſed ſurſum recta intentio ſuſtollat: & fraternæ charitatis pietas in altum erigat propter retributionem ſupernam. Pſal. Inclinaui cor meum ad faciendas, &c. Patientia vero, & vita exemplaris contegant eum à perturbationum iaculis, & à nuditate inopiæ meritorum: quibus quaſi armis defendatur, & quaſi ſacris veſtibus adornetur. Iſa. 52. Induere fortitudine tua Syon, induere veſtimentis gloriæ tuæ. Circumſpectione vero vbique circumuolet, videndo quid, & qualiter ſit agendum: & deuotionis ſtudio, quæ ſurſum ſunt, quærat, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens, ſublimi volatu ad ipſum accedens. Licet autem omnes, qui præſunt animabus, has virtutes non poſſint omnes æqualiter habere; tamen omnino neceſſarium eſt eis aliquatenus non carere, tam pro fructu ædificationis illorum, quibus præſunt, quam propriæ ſalutis profectu. Quilibet

Pſal. 118.

etiam

etiam Religioſus, qui ſe ipſum habet regere; & de ſui ipſius regimine rationem Deo eſt redditurus in extremo examine, his alis, & pennis, quantum ſibimet indiget, debet adornari, & in ſuperna ſubleuari: vt ſit feruens in iuſtitia, compatiens proximis propter Deum, patiens in aduerſis, bono exemplo alios ædificans, circumſpectus in omnibus, & ſuper omnia Deo per orationis ſtudium familiariter adhærens: qui eum in omnibus protegat, dirigat, & promoueat; & tandem ad cœleſtia euolare faciat. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Chriſtus, Amen.

F I N I S.

BIB. CARMEL. DISC. S. MARIÆ DE VICTOR. ROMÆ

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

8-1

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA

Digitized by Google